

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ УШИНСЬКОГО
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ЧЕТВЕРТА ВСЕУКРАЇНСЬКА СТУДЕНТСЬКА НАУКОВО-
ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО-
ПОЛІТИЧНОГО РОЗВИТКУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНІ ВИМІРИ»

24 травня 2024 року

Одеса

УДК 321(477)(063)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 27.06.2024 р.)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»;
Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Долженков О. Ф. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Ростецька С. І. – доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Швець С. Л. - кандидат політичних наук, викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;
Горобець Василь – аспірант першого року навчання ОНП «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Левенець Михайло – студент 4-го року навчання спеціальності 052 «Політологія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Сучасні виклики соціально - політичного розвитку: політико-правові та соціально-економічні виміри: матеріали четвертої всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Одеса, 24 травня 2024 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2024. 98 с.

УДК 321(477)(063)

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2024

© Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»,
2024

ЗМІСТ

1. Бурлака М. С., Проноза І. І. РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СВІТОВОМУ БАЛАНСІ СИЛ	5
2. Варіченко Д. О., Дмитрашко С. А. ДЕКОЛОНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МИСТЕЦТВІ І КУЛЬТУРІ: ЩО МИ НЕ МАЄМО ПРАВА ЗАБУТИ? 8	
3. Горобець В. В. ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ	13
4. Долженков О. Ф., Гринько К. ВИКЛИКИ СУЧАСНИМ ДЕМОКРАТІЯМ	15
5. Дяченко О. В., Наумкін І. О. МЕДІЙНА ПРОДУКЦІЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКО-ІМІДЖЕВОЇ ФУНКЦІЇ В ПОЛІТИЧНОМУ БЛОГ-ДИСКУРСІ	18
6. Замфірова А. К., Проноза І. І. ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СУСПІЛЬСТВА	21
7. Казюк А. В., Музиченко Г. В. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА І ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ	25
8. Калашінська М. В. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	28
9. Кириченко Є. В., Проноза І. І. ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ	32
10. Колодій Д. ВОЛОНТЕРСТВО ТА ЙОГО ВИДИ	36
11. Левченко Я. В., Проноза І. І. РОЛЬ МЕДІА В ПОШИРЕННІ ТА ФОРМУВАННІ ІДЕОЛОГІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	39
12. Манасарян А. Б., Гедікова Н. П. СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ СПІВТОВАРИСТВА В КОНТЕКСТІ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	42
13. Наумкіна С. М., Уцеховський М. Ю. ВІДКРИТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	46

14.Павловський Я. Є, Гедікова Н. П. СУЧАСНИЙ СЕПАРАТИЗМ І ФАКТОРИ ЙОГО ВИНИКНЕННЯ	49
15.Пустовіт А. М., Гедікова Н. П. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПОЛІТОЛОГІЇ: ВІД ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ДО АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНИХ ТРЕНДІВ	53
16.Рідник О. В., Проноза І. І. ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ НАТО У СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ПРОЦЕСАХ: ВИКЛИКИ ТА НАСЛІДКИ	57
17.Руцький С. В. КІБЕРКОНФЛІКТИ У ПРОТИБОРСТВІ СУБ'ЄКТІВ ПОЛІТИКИ НА ТЕРИТОРІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН	59
18.Сацюк І., Наумкіна С. М. СЕПАРАТИЗМ ЯК ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН У СУЧАСНОМУ СВІТІ	62
19.Сокорчук П. В. ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ПОНЯТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ	65
20.Унтілова І. ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ У МЕРЕЖЕВОМУ СУСПІЛЬСТВІ	68
21.Фурман Г., Проноза І. І. ЦИФРОВА ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯХ	71
22.Афанасьєва А. В., Проноза І. І. ТОТАЛІТАРИЗМ ТА ЙОГО НЕБЕЗБЕКА У СУЧАСНОМУ СВІТІ	75
23.Шевчук А., Проноза І. І. ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ	77
24.Бондаренко К., Наумкіна С. М. ХАРИЗМАТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ПРЕЗИДЕНТА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРАЇНИ	83
25.Гуд А., Гедікова Н.П. МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ТЛІ ВІЙНИ	85
26.Семенов Є., Наумкіна С. М. СУВЕРЕНІТЕТ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГЕННЯ	87
27.Владімірцов М., Наумкіна С. М. М'ЯКА СИЛА НА ПОЛІТИЧНИЙ АРЕНІ	90
28.Дрищук І., Наумкіна С. М. ГРОМАДЯНСЬКІ ІНІЦІАТИВИ У ВПЛИВІ НА ВЛАДУ	92

29. Шкребій К., Наумкіна С. М. ІМІДЖ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА ТА ТЛІ ВІЙНИ	95
---	-----------

30. Левенець М., Наумкіна С. М. ТЕЛЕМАРАФОН ЯК НЕЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ПРОПАГАНДИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ НА ТЛІ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГЕННЯ	97
---	-----------

Бурлака Марина Сергіївна
Студентка 4 курсу спеціальності «Політологія
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
Імені К. Д. Ушинського»
Науковий керівник: Проноза І.І
к.політ.н., доцент кафедри політичних наук і прав
Одеса, Україна

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СВІТОВОМУ БАЛАНСІ СИЛ

Європейський Союз — це унікальний економічний і політичний союз між 27 європейськими країнами. «ЄС, яким ми знаємо його сьогодні, бере початок від декількох договорів, підписаних після Другої світової війни. Першим кроком було сприяння економічній співпраці, заснованій на ідеї, що країни, які торгують одна з одною, стануть економічно взаємозалежними й таким чином підвищать імовірність уникнення конфлікту. Як наслідок, у 1958 році було створено Європейське економічне співтовариство, початковою метою якого було розширення економічної співпраці між шістьма країнами: Бельгією, Італією, Люксембургом, Нідерландами, Німеччиною та Францією.» [1,с.7]

Відтоді до нього приєдналися ще 22 країни (Сполучене Королівство вийшло зі складу ЄС 31 січня 2020 року), створено величезний єдиний ринок (відомий також як внутрішній ринок), який продовжує розвиватися, розкриваючи повністю свій потенціал. «Те, що починалося як виключно економічний союз, перетворилося на організацію, яка охоплює багато різних галузей політики: від клімату, довкілля й охорони здоров'я до зовнішніх відносин, безпеки, правосуддя та міграції»[2,с.7]

Понад пів століття ЄС забезпечує мир, стабільність і процвітання, допомагає підвищувати рівень життя та започаткував єдину європейську валюту

— євро. «Завдяки скасуванню прикордонного контролю між більшістю держав-членів ЄС люди можуть вільно подорожувати більшою частиною континенту. Крім того, стало значно легше жити та працювати в іншій країні Європи. Усі громадяни ЄС мають право та свободу вибирати, у якій країні ЄС вони хочуть учитися, працювати або вийти на пенсію. Кожна країна ЄС повинна ставитися до громадян інших країн ЄС так само, як до власних, коли йдеться про працевлаштування, соціальний захист і оподаткування.»[3,с.7-8]

Основний економічний двигун ЄС — єдиний ринок. «Він уможливорює вільне переміщення товарів, послуг, капіталу та людей. ЄС має на меті прямувати цим курсом й в інших сферах, як-от енергетика, знання та ринок капіталу, і забезпечити максимальне користування цими ресурсами для європейців. ЄС продовжує зосереджуватися на посиленні прозорості та демократичності своїх керівних інституцій. Рішення ухвалюються якомога відкритіше та ближче до громадян. Ширшими повноваженнями наділено Європейський парламент, який обирають безпосередньо громадяни ЄС, а національні парламенти відіграють більшу роль, ніж раніше, працюючи пліч-о-пліч з інституціями ЄС»[4,с.8]

Економіка ЄС – вимірюється з точки зору товарів і послуг, які вона виробляє (ВВП) – у даний час більше, ніж США. «При цьому ВВП із кожним роком у середньому по ЄС зростає та випереджає США. Станом на 2015 рік ВВП ЄС становив € 14 692, 95 млрд. Або \$ 19279,82 млрд.» [5, с.1]

Основною метою ЄС є сприяння ефективних, безпечних та екологічно безпечних транспортних мереж. «У 2015 році частка поїздок на власних автомобілях дещо зросла з 2008 року – у порівнянні з іншими видами автомобільного транспорту. Не дівлячісь на це, ЄС продовжує підтримувати інвестиції на реструктуризацію залізничного транспорту.» [6, с.2]

Незважаючи на економічну кризу, глобальний повітряний транспорт, планує розширюватися приблизно на 5% на рік до 2030 року. «При цьому основною метою авіаційної політики ЄС є створення найбезпечнішого європейського повітряного простору у світі. Щодо енергетичної галузі та охорони навколишнього середовища, то ЄС постійно інвестує у розвиток

інноваційних технологій та стимулює екологічно безпечне виробництво. Зазначимо, що ЄС імпортує більше 50% своїх енергетичних потреб.» [7, с.3-4]

Окрім вщеперерахованих галузей ЄС постійно розвиває туристичну сферу. «ЄС є великим туристичним центром, що привертає відвідувачів не лише з-за меж ЄС, а також тих хто подорожує у середині нього самого. Внутрішній туризм є більш зручним для громадян ЄС, що входять у Шенгенську угоду і єврозону.» [8, с.5-6]

ЄС засновано на принципі верховенства права. « Усі громадяни є рівноправними перед законом, а все, що робить ЄС, ґрунтується на договорах, які добровільно й демократично погодили його держави-члени. Незалежна судова система захищає право та справедливість. Країни, які входять до складу ЄС, передали питання права ЄС під остаточну юрисдикцію Суду Європейського Союзу, рішення якого повинні поважати всі.» [9,с.9-10]

Список використаних джерел:

1. <https://op.europa.eu/webpub/com/eu-what-it-is/uk/>
2. https://op.europa.eu/webpub/com/eu-and-me/uk/WHAT_IS_THE_EUROPEAN_UNION.html
3. https://elearning.sumdu.edu.ua/free_content/lectured:39f2c0437aba381161ceb8bf13805f36b03a23c0/20170313154605//445193/index.html

Варіченко Дар'я Олександрівна
 студентка першого року навчання спеціальності 052 «Політологія» соціально-гуманітарного факультету Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» м. Одеса

Науковий керівник Дмитрашко Світлана Анатоліївна, к. політ. н., старший викладач кафедри політичних наук і права соціально-гуманітарного факультету Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» м. Одеса

ДЕКОЛОНІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МИСТЕЦТВІ І КУЛЬТУРІ: ЩО МИ НЕ МАЄМО ПРАВА ЗАБУТИ?

Україна протягом століть знаходилась під владою імперій, які підривали не тільки її політичну незалежність, але й мали руйнівний вплив на суспільні цінності. Політика колонізаторів була спрямована на руйнацію національного ландшафту України. Заборона української мови, релігійних обрядів і народних традицій вела до винищення національної ідентичності та культурного самоусвідомлення українського народу.

Незважаючи на ці трагічні події, український народ зберіг свою ідентичність, мову і культурні традиції та продовжує боротися за них й зараз. Після отримання незалежності в 1991 році Україна здобула шанс активно працювати над відновленням й збереженням своєї культурної спадщини, проте систематичний тиск та примусова асиміляція, властиві колоніальним режимам, залишили свій відбиток у формуванні української самосвідомості. Постколоніальна теорія, що виникає як реакція на процес деколонізації у другій

половині 20 століття, дозволяє досягнути кращого розуміння впливу колоніальної експансії та імперської домінації на культуру шляхом дослідження конфліктів між країнами-колонізаторами та її колоніями.

Після формального здобуття незалежності, Росія, як країна-колонізатор, мала великий простір для подальшого проведення асиміляції української нації. Російські культурні наративи поширювалися на межі нашої країни, які сприймалися великою кількістю громадян України як частина «спільної» історії. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну стало особливим боєм нашого народу. Ворог виправдовує свою агресію до нашої країни міфами про "історичні землі", приховуючи за цим колонізаторські амбіції. Війна сколихнула самосвідомість українського народу та відкрила новий погляд на своє колоніальне минуле.

Національний міф сучасного російського суспільства наповнений агресією, ненавистю і шовінізмом по відношенню до інших націй. Під ідеями інтернаціоналізму та особливого цивілізаційного шляху країна-колонізатор проводить нав'язливі ідеї створення «руського миру». «Руський мир» приходить на чужі землі із загарбницькими війнами, руйнуваннями, пропагандою, знищенням чужої культури та насильницькою асиміляцією народів. Агресія з боку Росії забирає не лише тисячі життів, а й активно знищує культурні пам'ятки України.

В умовах війни питання про збереження самоідентичності та боротьба з культурною асиміляцією стало пріоритетом громадськості. Метою творчого українського середовища, на нашу думку, зараз є не лише культурне збагачення, а й розширення культурних традицій української нації. Боротьба на художньому фронті з нав'язаною культурою є невід'ємною частиною боротьби за свободу та незалежність.

Музеї є свого роду хроніками історії та культури, що свідчать про минуле та сучасність українського народу. Як зазначає видавництво Ukrainer, збережені з 1968 року в Одеському національному музеї експозиції на першому поверсі були мистецтвом країни-агресора. Працівники музею вирішили не просто знищити їх, а зберегти для подальшого переосмислення експонатів як частину

колоніального минулого [1]. Зараз музей діє як простір для творців сучасності та авторських виставок. На одній з них була представлена інсталяція Михайла Рєви - українського художника, який зробив витвір зі знайдених на полі бою фрагментів російської зброї.

Релігія є однією з форм національної самосвідомості. Християнство відіграло важливу роль у формуванні сучасного обличчя української нації. Важливість церкви підтверджується неодноразовими спробами втручання зі сторони ворога в нашу апостольську владу. «Релігійна практика дуже подібна на мистецьку, де зверхважливий контекст, традиція, культура», – стверджує Дмитро Корчинський [2]. Як літератор та філософ, він створює простір для кращого розуміння релігійної дійсності в реаліях самоідентичності українського народу. У своїй діяльності Д. Корчинський надає увагу не лише самій релігії, але і її впливу на культурний та естетичний розвиток суспільства. П'єси та твори мислителя наповнені пошуком української ідентичності та національного самовизначення шляхом мистецтва. Він втілює у своїх роботах українську культурну спадщину, традиції та цінності, надаючи їм нове, сучасне тлумачення й форму. У своїй творчості митець і воїн духу ставить за мету відновлення духовних коренів українського народу через відродження релігійних традицій та цінностей. Вважаємо, що його ексцентричні виступи вдало поєднують у собі мотиви народної культури та переосмислення минулого з огляду на сучасність.

На творчій ниві особливе місце посідає письменство і поезія. Відомі українські митці Оксана Забужко, Сергій Жадан, Андрій Любка, та інші сучасні письменники, есеїсти, поети своєю грою слів змушують читача по-новому осмислити колоніальний досвід та наново відкрити любов до народної культури. Можемо зазначити, що особливість сучасної української літератури полягає не лише у її художній майстерності, а й у вмінні висвітлити актуальні соціальні та політичні питання. Майстри слова ніби зберігають дух часу, виражаючи через свої твори насущні аспекти української реальності.

Крім того, в сучасній українській поезії можна спостерігати вдалі експерименти з мовою та формою. Літературна творчість стає не просто засобом вираження думок, а й об'єктом саморефлексії, грою зі звучанням слів, їх

значенням та порядком. Павло Вольвач, який застав феноменальні історичні епохи – кінець шістдесятників, розвал СРСР і проголошення незалежності України, у своїх творах розкриває складні взаємозв'язки між особистим й історичним. Одним із ключових моментів рефлексії про батьківщину у творчості П. Вольвача є осмислення історичних подій та їхнього впливу на сучасність. Через абстрактні образи він розкриває глибокі рани колоніального минулого, як імперського, так і радянського, і показує вплив цих подій на життя сучасного суспільства. Батьківщина в його творах стає місцем, де переплітаються не лише географічні координати, а й історичні долі, мрії та розчарування. Через духовні переживання персонажів він показує осмислення та прийняття своєї батьківщини такою, якою вона є: «І стоїш в трагічній Україні, // Й чуєш крізь вселенську тишину, // Як ростуть нові її склепіння. // В безкінечність, на зізду ясну.» [3].

Війна в Україні стала поворотним моментом історії сучасної літератури. Поезія на фронті набула особливої значущості, ставши не просто мистецтвом, а й засобом духовного опору. Письменники, що воюють на передовій, стають літописцями свого часу. Їхні твори є своєрідним відображенням військових реалій, маніфестом болю, надії та патріотизму. Вони відображають образ свого народу, який не зламаний і не здається. Отже, поезія стає зброєю слова, за допомогою якого автори виборюють правду, свободу і майбутнє своєї країни. Нерідко у поезії українських військових можна зустріти втілення образу сім'ї, адже сім'я є однією з найголовніших цінностей українського народу.

Сила сім'ї завжди була одним із стовпів української культури. У сучасному житті, коли індивідуальні цінності часто виходять на перший план, завдання збереження інституту сім'ї набуває особливого пріоритету. В умовах розлуки та постійної небезпеки поезія стає мостом між воїнами на фронті та їх близькими. Вірші – це спосіб поділитися своїми хвилюваннями, розповісти про те, що відбувається, та висловити любов до тих, хто залишився вдома. У поезії Гліба Баби́ча сім'я відображається як опора та джерело сили для солдатів на передовій. Павло Вишебаба посвячує свій вірш донці, яка чекає його повернення додому. У рефлексії подій війни простежується надія на майбутнє, де основне бажання –

зберегти мир та благополуччя для своїх близьких. Сім'я – це не просто осередок суспільства, це духовна основа, на якій ґрунтується український народ. Образ сім'ї як віри втілює у своєму вірші «Діти» військовий Артур Дронь: «Коли ми говоримо про надію, то насправді ми говоримо про дітей» [4]. Зміцнення образу сім'ї як віри уособлює глибокі культурні та духовні цінності українського народу. Сім'я – це зберігач традицій, який є важливим фактором для захисту національної ідентичності.

У висновку можемо стверджувати, що нині переосмислення української спадщини, її автентичності та несхожості на інших є основним аспектом розвитку й успіху сучасної культури. Національна спадщина України, багата на традиції та історію, відіграє важливу роль у формуванні ідентичності народу й його індивідуальності. Сучасні українські художники, письменники, музиканти та інші творчі особи активно звертаються до культурного символізму у своїх творах, створюють творчі проекти із збереженням специфіки своєї батьківщини. Через культурну просвіту українці все більше усвідомлюють свою приналежність та пишаються своєю спадщиною, що безпосередньо зміцнює єдність та самосвідомість нації.

Список використаних джерел:

1. Котович С. Культура під час війни. Південь. Ukraïner 24 січ. 2024 р. URL: <https://www.ukraïner.net/kultura-pivden/> (дата звернення: 12.05.2024).
2. Корчинський Д. Дмитро Корчинський. 8 лют. 2020 р. URL: <https://t.me/korchynskiy/902> (дата звернення: 12.05.2024).
3. Вольвач П. Сяйва мерехтять, тремтять по ризах. Поетичні майстерні. 6 січ. 2011 р. URL: <https://maysterni.com/publication.php?id=56265> (дата звернення: 12.05.2024).
4. Образ майбутнього. Поезія. Бібліотека БДПУ. 23 серп. 2023 р. URL: <https://library.bdpu.org.ua/informatsiyno-navchal'na-diyal'nist'/viyna-kul'tura-lyudyna-mystets'ki-refleksii/poeziyi/obraz-maibutnoho/> (дата звернення: 12.05.2024).

Горобець В. В. – здобувач першого року навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем за спеціальністю 052 Політологія, Університет Ушинського, м. Одеса

ВИНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Феномен виникнення конфліктів є актуальним дослідженням в політичній науці, оскільки це є найрозповсюдженішою проблемою сучасних суспільств та держав. Природа конфлікту досліджувалася неодноразово та викликала неабиякий інтерес у дослідників, однак щоразу з'являються нові дослідження та обґрунтування щодо виникнення конфліктів у суспільстві та між державами. Конфлікти виникають через структурну нерівність і, як наслідок, різний розподіл влади та ресурсів. Нерівність поступається місцем конкуренції, а конкуренція призводить до конфлікту. У стародавніх феодальних суспільствах величезна концентрація землі в руках небагатьох призводила до підпорядкування кріпаків і васалів перед землевласниками. В аграрних суспільствах використання землі і відносини, що розвиваються, визначали суспільне життя. У поєднанні зі складною природою кастової системи він став репресивним інструментом для встановлення верховенства класу землевласників. Ця битва тримала групи в постійному протистоянні. В індустріальних суспільствах капітал і спосіб виробництва ділили суспільство на два протилежні класи, які завжди конфліктували один з одним. Поступово розвивалася модель міського суспільного життя, яка вимагала часу, швидкості та якості життя. Це стало ключовою проблемою, започаткувавши новий суспільний порядок сучасної епохи. Тим не менш, підводні течії конфлікту, які пронизували всюди, продовжували спричиняти зміни, а також відновлювати стабільність. Конфлікти

в сучасному суспільстві проявляються на роботі та на робочому місці, а також між ієрархіями професій та політичними процесами. Інституції ведуть постійну боротьбу за владу, зацікавленість або встановлення ідеології. Виокремлюють три форми конфлікту, а саме конфлікт влади, конфлікт інтересів і конфлікт ідеологій, оскільки вони застосовуються до різних груп або інститутів. Якщо політика – це управління конфліктом, то необхідно спочатку позбутися деяких спрощених концепцій конфлікту. Політичний конфлікт — це головним або зазвичай не питання лобових зіткнень чи випробувань сили, з поважної причини: розумні люди вважають за краще уникати випробувань сили у справах, серйозніших за спорт, якщо вони не впевнені в перемозі.

Література

1. Political Systems and Conflict Management. URL:
<https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/political-conflict>

*Долженков О.Ф. – д.ю.н., професор,
професор кафедри політичних наук і права
Університету Ушинського*

*Грінко Каріна – здобувачка вищої освіти
спеціальності 952 – Політологія
Університету Ушинського.*

ВИКЛИКИ СУЧАСНИМ ДЕМОКРАТІЯМ

У сучасному світі питання політичних режимів, таких як диктатура та демократія, залишається однією з найважливіших тем для дослідження та дискусій. Політичні системи впливають на всі аспекти життя суспільства, включаючи економіку, культуру, соціальну сферу та міжнародні відносини. Розуміння сутності та наслідків різних політичних режимів є ключовим для розвитку громадянського суспільства та забезпечення стабільності та цивілізованості країн. Існує багато визначень демократії, але не має ні однієї загальноприйнятої той же час всі вони підкреслюють участь громадян в управлінні державою, регулярність виборів та рівноправність, що, дійсно, є базовими поняттями для розуміння демократії. Сучасні демократичні країни характеризуються широким розмаїттям політичних систем та культурних особливостей. США, наприклад, є прикладом представницької демократії з сильною федеральною структурою. Конституція США, ухвалена у 1787 році, заклала основи розподілу влади між законодавчою, виконавчою та судовою гілками. Американська демократія відзначається системою стримувань і противаг, яка забезпечує баланс між гілками влади. Основні політичні інститути включають Конгрес (складається з Палати представників і Сенату), Президента, який є главою держави і уряду, та Верховний суд.

Інший приклад – Канада. Це країна з федеративною парламентською демократією, де влада поділена між федеральним урядом і провінціями. Конституційний акт 1867 року та Конституційний акт 1982 року складають основу канадської політичної системи. Главою держави є монарх, представлений генерал-губернатором, тоді як глава уряду – прем'єр-міністр. Парламент складається з двох палат: Палати громад і Сенату. Вибори проводяться на федеральному, провінційному та місцевому рівнях, і громадяни мають право голосу в усіх виборах. Європейський Союз – це простір, де кожна з країн має свою унікальну політичну систему. Німеччина, наприклад, є федеративною республікою з парламентською системою правління. Федеральний канцлер є главою уряду, а президент — главою держави. Німецький парламент складається з Бундестагу і Бундесрату. Франція є республікою з президентсько-парламентською системою. Президент обирається прямим голосуванням і має значні повноваження, тоді як прем'єр-міністр очолює уряд. Парламент складається з Національної асамблеї та Сенату. Але, як відомо, демократія не є панацеєю від всіх лих. Вона, як і будь-який інший феномен, має як низку переваг, так і недоліків. Дослідження показують, що демократичні країни мають тенденцію до вищого рівня економічного розвитку та стабільності порівняно з авторитарними режимами. Демократія сприяє розвитку ринкової економіки, інновацій та підприємництва. Вільний ринок та захист прав власності є основними складовими економічного успіху демократичних країн.

Демократія сприяє досягненню соціальної справедливості, забезпечуючи рівні можливості для всіх громадян. Демократичні країни прагнуть створити умови для рівного доступу до освіти, охорони здоров'я та соціального забезпечення. Але, попри численні переваги, сучасні демократії стикаються з низкою викликів, які можуть загрожувати їх стабільності та ефективності: це поляризація суспільства, корупція, вплив медіа та дезінформація, глобалізація. Сучасні медіа відіграють важливу роль у формуванні громадської думки та політичного процесу. Однак зростання впливу соціальних мереж та онлайн-платформ створює нові виклики для демократій. Дезінформація та фейкові новини можуть маніпулювати громадською думкою, викликати недовіру до

традиційних медіа та посилювати поляризацію. Демократичні країни повинні знайти баланс між свободою слова та запобіганням поширенню шкідливої інформації. Глобалізація також певною мірою створює нові виклики для демократичних країн, зокрема економічні нерівності, міграційні кризи та загрози національній безпеці. Демократичні уряди повинні знайти шляхи адаптації до глобальних змін та забезпечити справедливий розподіл вигод і ризиків глобалізації. Водночас, міжнародне співробітництво та участь у глобальних організаціях можуть допомогти демократичним країнам вирішувати ці проблеми.

Сучасні демократії стикаються з необхідністю адаптації до нових викликів і зміцнення своїх інститутів для забезпечення стабільності та процвітання. Міжнародні організації відіграють важливу роль у підтримці та розвитку демократії у світі. Вони надають технічну допомогу, здійснюють моніторинг виборів, захищають права людини та сприяють поширенню демократичних цінностей. Відтак, демократія є складною та динамічною системою, яка вимагає постійного розвитку та адаптації до нових викликів. Попри численні переваги, демократичні країни повинні бути готові до подолання проблем, таких як поляризація суспільства, корупція, вплив медіа та дезінформація, а також виклики глобалізації. Міжнародне співробітництво та підтримка громадянського суспільства відіграють важливу роль у зміцненні демократії та забезпеченні її стабільності та ефективності. Інновації в управлінні та використанні новітніх технологій також можуть сприяти розвитку демократичних інститутів та залученню громадян до політичного процесу.

Література

1. Menke M. E-Democracy How to Participate in Politics Digitally. *The New Federalist*. 2020. 15 July. URL: <https://www.thenewfederalist.eu/e-democracy-how-to-participate-in-politics-digitally?lang=fr>.

*Дяченко Ольга Вікторівна – кандидат
політичних наук, доцент кафедри політології
Одеського національного університету імені
І. І. Мечникова*

*Наумкін Ігор Олександрович – аспірант
кафедри політичних наук і права
Університету Ушинського*

МЕДІЙНА ПРОДУКЦІЯ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИКО-ІМІДЖЕВОЇ ФУНКЦІЇ В ПОЛІТИЧНОМУ БЛОГ-ДИСКУРСІ

У сучасних реаліях подальшого розвитку інформаційного суспільства перехід від традиційних форм ЗМІ до новітніх є потребою часу. Важливим є співвідношення політичного дискурсу та блог-дискурсу, який є частиною нових ЗМІ. У політичному блог-дискурсі, представленому політичними оглядачами, більш опосередковано виражений голос політичного інституту або політика, що свідчить про домінування дискурсу мас-медіа над політичним дискурсом у політичному блог-дискурсі. Тут слід звернути увагу на перевагу в даному дискурсі цінностей над фактами, оціночного впливу над інформуванням. Критеріями інформативності є нетривіальність, доречність, адекватність щодо подачі інформації. Політичний дискурс є багатограним та, в залежності від ситуації, може бути орієнтований як на інформування, що відрізняється новизною інформації, так і на фактику, для якої важливий не зміст, а форма подачі. В політичній комунікації головне – не фактична інформація, а збіг інтересів та очікування публіки.

Незважаючи на прагнення політичної комунікації до понятійної визначеності, спостерігається тенденція до смислової неточності політичного

дискурсу, яка обумовлена деякими факторами, насамперед – провокування бажаної реакції адресата, маніпуляція свідомістю адресата, уникнення конфліктності та прагнення приховати низьку якість та рівень освіти.

Це пов'язано з тимчасовим (мінливим) характером політичних цінностей, реалізованих в сконцентрованості політичної комунікації на сучасні проблеми.

Як відомо, політичний дискурс здійснюється в політичних інститутах, до яких відносяться парламент, уряд і т. д. Інституційність дискурсу проявляється в наборі типових для політичної сфери ситуацій спілкування, інтенцій та впливових стратегій. На відміну від міжособистісного спілкування, інституційне спілкування є статусно-орієнтованим [Див. детал : 1].

Реалізація комунікативної функції представляється особливо значущою, оскільки політичний блог-дискурс є ефективним засобом встановлення первинного контакту осіб для здійснення цілеспрямованого впливу. Стосовно політичного блог-дискурсу, то найбільш важливим, з точки зору комунікативно-прагматичного впливу на реципієнтів, є прийом маніфестації блогером власної думки. Політичні блоги мають високий потенціал впливу, який доводить домінування сугестивної функції над інформативною в політичному дискурсі. Важливо також зазначити, що, будучи вільним від нав'язування певної ідеології, політичний блог-дискурс, завдяки своїй прагматичній установці, спрямований на зняття двозначності в дискурсі політичних акторів та проясненні сутності певної політичної події, саме тому інформативний, аналітичний, експресивний та оціночний потенціал є таким високим в політичних мережевих щоденниках. В блогах не тільки повідомляється про соціально-політичне явище, але також дається аналіз даної події, висловлюється думка автора блогу та його суб'єктивна оцінка, а адресат, користуючись можливостями інтернет-комунікації, реагує на дану інтерпретацію події. Таким чином, здійснюється зворотний зв'язок. Однією з основних функцій політичного блог-дискурсу є інформаційно-аналітична, тому що вона пов'язана з поширенням політичної інформації, яка може бути передана блогером експліцитно (відкрито, безпосередньо) та імпліцитно (неявно) [Див. : 2]. В реалізації комунікативних та прагматичних завдань політичного блог-дискурсу встановлення контакту з адресатом є істотним

моментом, що призводить до активізації уваги до вказаної теми та досягненні прагматичної мети. Для досягнення ефекту більш конструктивного комунікативно-прагматичного впливу блогер прагне до створення спільності з читачами на основі індивідуально-емоційних відносин, що сприяють встановленню психологічного контакту з цільовою аудиторією, який згодом впливає на формування в них оцінок та загальних поглядів, подібних до автору блогу.

Мовна експресія володіє значними ресурсами впливу тому, що спрямована на досягнення прагматичного ефекту за допомогою особливих мовних засобів та прийомів. Роль політичних блогів при формуванні іміджу політика, партії чи навіть країни на світовій арені безпосередньо пов'язана з інструментарієм, яким блогери користуються для впливу на суспільну свідомість. Політичний блог-дискурс, зачіпаючи актуальні політичні проблеми, сприяє формуванню, підтримці та корекції як позитивного, так і негативного уявлення про суб'єкта політики.

Дослідження комунікативно-прагматичних особливостей політичного блог-дискурсу дозволило прийти до висновку, що політичні блоги, корелюючи з іншими засобами масової інформації, виконують суміжні функції, але при цьому відрізняються своєю специфічною спрямованістю. В умовах, коли в більшості країн світу триває концентрація власності на ЗМІ, важливо оцінити детермінанти щодо розвитку мережі Інтернет як нового середовища політичного самовираження та організації колективної політичної дії.

Література

1. Дяченко О. (2016) Сучасне розуміння мовно-маніпулятивних технологій в політичній діяльності. *Evropský politický a právní diskurz*, 3–5, 87–92.
2. Schulze R., Pishwa H. (2015) The Exercise of Power in Communication: Devices, Reception and Reaction. *Political discourse (Fetzer)*, 306.

Замфірова Аміна Костянтинівна
студентка 3 курсу спеціальності
052 «Політологія»
ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
науковий керівник: Проноза І. І.
доц. к. політ. н.
м. Одеса, Україна

ВЗАЄМОЗАЛЕЖНІСТЬ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СУСПІЛЬСТВА

Характер суспільного життя великою мірою визначається досягнутим рівнем політичної культури. Вона поставала насамперед як витворені історично і спрямовані в світ політики психологічні орієнтації, ментальність, самосвідомість, діяльні політичні позиції. Складовими частинами політичної культури були більше або менше теоретично вмотивовані схеми (теорії, концепції), а також система цінностей представників окремих соціальних станів українського суспільства. На цій основі формувалися певні установки, зразки і норми публічної поведінки, окреслювалися межі актуальної політичної практики. Характер політичної культури відображали, у властивій їй знаковій системі.

Однією з найвпливовіших політично активних сил в українському суспільстві кінця XVI — першої половини XVII ст. стало запорозьке козацтво. Запорозька спільнота виробила специфічну систему громадянських цінностей. Вони великою мірою впливали на сутнісні засади та форми вираження політичної культури козацтва. Побудований на принципах прямої демократії

соціальний і політичний устрій Війська Запорозького, функціонував завдяки реальному забезпеченню верховенства волі громади у найважливіших сферах її життя.

Публічно виражена колективна воля (владні і політичні рішення козацької ради) накладалася в політичній свідомості запорожців на певний ціннісний підтекст і набувала для них значення морального імперативу. Це зумовлювало утвердження в запорозькому середовищі відповідних установок публічної поведінки, а також вшанування козаками цінностей виразно громадянського спрямування. Йдеться про визнання правосильності волевиявлення більшості, громадянської дисципліни, рівності, вільного висловлення думок і подання голосу в громадському зібранні, дотримання принципу інституційної першості запорозької громади порівняно з вищою військовою і виконавчою владою у Війську Запорозькому (гетьманом) [1].

Зрештою, політика робиться людьми й для людей. Саме вони створюють і забезпечують діяльність тих чи інших інститутів, продукують цінності та норми, символи, значення й ідеали. А розвиток суспільства, становлення демократичного політичного режиму – це передусім процес і результат діяльності людей [1; с.304].

Політична участь громадян, залучення соціальних груп у політику зумовлюються їх прагненням до реалізації своїх соціально значущих інтересів. Політична дія чи бездіяльність, той чи той рівень політичної свідомості та активності є своєрідною проєкцією політичної культури. Ця культура опосередкована певними значеннями, смислами й мотивами, оцінювальними судженнями про владу, політичні інститути, еліту, лідерів тощо. Осердям політичної культури є мотиваційно-сміслова, нормативно-ціннісна система, якої дотримується більшість громадян і яка існує у вигляді поширених і загальноприйнятих поведінкових моделей, фундаментальних політичних цінностей та ідеалів.

Зрештою, будь-яка сфера життєдіяльності людини, в межах соціуму, безпосередньо або ж опосередковано пов'язана з політикою як процесом і результатом всезагальної організації основ функціонування суспільства і

регулювання сфери життєдіяльності людей. Насправді перефразований В.Черчиллем вислів Перикла: «Навіть тоді, коли ми не цікавимося політикою, політика цікавиться нами» – лаконічне, але досить влучне визначення міри залученості громадян до політичних процесів та їх перебігу. Байдужість людини до політичного життя, відсутність належної політичної освіти уможлиблюють маніпулювання свідомістю, а відтак – політичною поведінкою. Саме тому політичні знання та культура політичної поведінки є запорукою захисту людської гідності, свободи і прав. А рівень політичної культури має визначальний вплив на характер політичного режиму, структурування політичної системи, визначення векторів суспільного розвитку і шляхів цивілізаційного поступу, на процес державотворення та укорінення у практику принципів демократії [1; с.306].

На сьогодні потрібно зазначити, що в українців переважають більш патерналістські настрої, тобто замість активної громадянської позиції перевага надається шуканню заступництва «зверху». До того ж можна спостерігати поєднання протилежних цінностей і норм, тобто, з одного боку, – вимога демократичних свобод, а з другого – схвалення недемократичних методів вирішення суспільних проблем. Звучить підтримка ринкових відносин, а на противагу – вимога соціальної рівності. Такі протиріччя свідчать про певну роздвоєність політичної свідомості громадян і про дефіцит політичної культури як у політиків, так і в громадян. Українське суспільство різноманітне у багатьох вимірах: національному, соціальному, регіональному, економічному, ідейно-політичному, мовному [1].

Отже, для перспективи розвитку української політичної культури була б прийнятною державно-громадська модель, принципи якої будуються на засадах демократизації соціально і політично стратифікованого суспільства з розвинутими демократичними національними інститутами. Насамперед йдеться про розвиток на основі сутнісних засад політичної культури українського етносу (історичного досвіду, мови, території, політичної символіки), державно-громадської спільноти сучасного типу, тобто української політичної нації. Можна виділити такі передумови формування політичної нації та демократизації

її політичної культури: загальний соціокультурний тип українського народу; рівність політичних і громадянських прав усіх громадян України, незалежно від їхньої етнічної належності та природне прагнення громадян України творити процвітаючу державу.

Література

1. Шайгородський Ю. Ж. Політична культура як чинник розвитку демократичного політичного режиму в Україні. Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. С. 304-351.

Казюк Анатолій Володимирович

студент 2 курсу спеціальності «Політологія»

*ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет*

імені К. Д. Ушинського»

науковий керівник: Музиченко Г.В.

проректор з наукової роботи, д. політ. н., проф.

Одеса, Україна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА І ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ

Держава та політика – є одним цілим, що не можливо уявити одну без іншої. Протягом усієї історії державотворення люди прагнули знайти захист від зовнішніх загроз, які можуть нести за собою втрату майна, людських благ, стабільного середовища та інші загрози. Для того щоб протидіяти цьому, суспільство шукає захист, об'єднуючись в поселення та громади, тим самим поєднуючи свої сили для боротьби з загрозами та розквіту можливостей на своїх територіях. Таке розуміння було сформовано в добу Просвітництва та уособлювалося у виразі англійського мислителя Т. Гоббса: «добровільна відмова людей від частини своїх природних прав на користь створення держави як сили, що здатна захищати людей та їхні інтереси» [1, с. 1]. Безумовно, видатні філософи, які заклали науковий ґрунт в розумінні навіщо людині держава, а державі – людина, призвели до концентрації сенсу держави як головного прагнення людської потреби, що базується на «суспільному договорі».

Суспільство відмовилось від частини своїх прав на користь держави, а під державою ми розуміємо владу, яка має ряд своїх повноважень та володарює на певній території, маючи свої цілі та прагнення, проводячи свою політику як внутрішню, так і зовнішню з іншими країнами.

В українській науковій термінології слово «політика» може перекладатися англійською із застосуванням двох різних понять:

1) Politics – «вважається сферою, яка притаманна взаємовідносинам різних соціальних груп та індивідів, які потребують використання інститутів публічної влади в цілях реалізації своїх інтересів».

2) Policy – «є суто державним орієнтиром, який включає в себе план, курс та дії, які реалізуються органами державної влади, керівниками або політичною партією» [2, с. 7-19].

Політика несе в собі ряд важливих потреб для держави та суспільства, в яку входить: внутрішня, зовнішня, соціальна, національна, економічна, науково-технічна, культурна, фінансова, кадрова, екологічна та ін.

Ми не можемо уявити державну політику без її втручання в усі сектори та види діяльності, бо кожна з них підкріплюється важливістю державної політики в її співпраці з суспільством - її головним та важливим ґрунтом, якій постійно вимагає нового для себе та країни.

Під державною політикою ми найчастіше розуміємо державно-управлінські заходи, рішення і дії, порядок реалізації державно-політичних рішень і система державного управління розвитком країни – усі ці цілі, безумовно концентруються на цілісних прагненнях влади. Для цього владі надаються певні обмежені ресурси, якими вона розпоряджається для досягнення ряду своїх цілей, що корелюються з інтересами та потребами суспільства та спрямовані на розквіт держави. Головною проблемою в цьому контексті виступає зловживання доступом до ресурсів, зокрема шляхом корупції та казнокрадства, що безумовно призводить до погіршення ситуації і несе за собою ряд негативних наслідків як для держави, так і для суспільства загалом, знижуючи довіру до влади та негативно впливаючи на рейтинги політиків.

Влада повинна керуватися раціональним підходом до використання своїх фінансових потужностей, об'єктивно вимірюючи свою спроможність при проведенні реформ. Нестача фінансових можливостей здатна призвести до повного дефіциту бюджету, через що реформи вже не несуть ніякої користі для суспільства.

За для недопущення форс-мажорної ситуації, влада йде на залучення незалежних джерел допомоги, які можуть надати певні рекомендації щодо

виходу з погіршеної ситуації. Для цього влада використовує як внутрішніх експертів, науковців та громадян, які мають свої рекомендації щодо виходу з кризової ситуації, так і зовнішніх, оскільки держава може залучати допомогу від інших держав, що були в схожих ситуаціях. У влади є можливість також залучити ресурсну допомогу від різних партнерів, якими виступають інші держави або міжнародні організації, що мають право надавати кредити для запобігання повного дефолту держави. Це може позначитися на економічній та соціальній політиці держави, вплинути на населення, а також буде включена в план дії державних органів щодо погашення боргів в наступних періодах.

Отже, державна політика та демократичне врядування є важливою запорукою побудови сучасної ефективної держави, з урахуванням того, що саме суспільство виступає двигуном для роботи та вироблення державної політики для країни, а влада – як джерело можливостей реалізувати на практиці прагнення та інтереси громадян, зобов'язана лобіювати їх інтереси у великій політиці. Саме влада виступає інструментом захисту, а народ виступає джерелом влади.

Список використаних джерел:

1. Корольюк О. Т, Чащина І. С. Модернізація суспільного договору в Україні в контексті Євроінтеграції. Ефективна економіка. 2017. №12.
2. Ковбасюк Ю. В., Ващенко К. О., Сурмін Ю. П. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2014.
3. Музиченко Г. В. Концептуалізація державної політики країн пострадянського простору в умовах глобалізаційних змін : Монографія. Одеса : Друкарський дім, 2012. 394 с.

*Калашлінська М. В.,
кандидат політичних наук,
Докторант, Донецький національний університет ім. В. Стуса
м. Вінниця, Україна*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПОЛІТИЧНОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

У контексті зростання складності та швидкозмінних міжнародних відносин актуальність питання прийняття політичних рішень набуває великого значення. Аналіз та розуміння процесів, що відбуваються у цій сфері, стають надзвичайно важливими для забезпечення міжнародного миру та стабільності. Все частіше висловлюється думка, що сучасні міжнародні конфлікти, особливо війна України проти росії, передусім, є війною за цінності [1; 2, Р. 6], де наша країна зробила свій європейський вибір «...після столітньої боротьби українці вибрали Європу на протипагу Росії» [3].

Важливим тут представляється розгляд факторів, що можуть сприяти формуванню проєвропейських ціннісних орієнтирів у міжнародних відносинах, а отже, сприяти досягненню стійкого миру, заснованому на ціннісній єдності. Велику роль в цьому відіграє політичне посередництво, яке є інструментом, що може сприяти якісному та довготривалому розв'язанню конфліктів. Перевагою політичного посередництва є те, що воно може допомогти сторонам знаходити компромісні рішення, яке враховує їхні цінності, інтереси та погляди. Політичне посередництво сприяє встановленню діалогу та побудові довіри між конфліктуючими сторонами, стимулює їх до спільного пошуку вирішення спору. Таким чином, включення аспектів політичного посередництва в дослідження проєвропейських цінностей у міжнародних відносинах представляється нам надзвичайно важливим.

Посередництво – це процес, у якому нейтральний посередник допомагає сторонам конфліктної ситуації провести переговори, спрямовані на досягнення взаємоприйняттого рішення [4].

Існує кілька видів політичного посередництва, які можуть бути застосовані в контексті міжнародних відносин і формування проєвропейських цінностей:

1. Дипломатичне посередництво [5, С. 152] – цей вид посередництва використовує дипломатичні канали та інструменти для сприяння діалогу та урегулюванню конфліктів між сторонами.

2. Медіація [6] – медіатор ставиться як нейтральна сторона, що допомагає конфліктуючим сторонам знайти компроміс і досягти мирного розв'язання конфлікту.

3. Фасилітація [7, С. 6] – передбачає професійну організацію процесу групової роботи, що спрямована на прояснення і досягнення групою поставлених цілей у такий спосіб, що дозволяє налагоджувати, зберігати, підтримувати, відновлювати та розвивати відносини між учасниками. Процес фасилітації сприяє підвищенню ефективності групової роботи, залученню учасників, розкриттю їхнього потенціалу. Фасилітатор допомагає учасникам порозумітися у темі або задачі, яка винесена на обговорення.

4. Арбітраж [8] – арбітр виступає як незалежна сторона, яка приймає об'єктивні рішення щодо конфлікту на підставі представлених доказів та аргументів.

5. Консультації [9, С. 357] – одна зі сфер застосування технологій зв'язків з громадськістю, що полягає у наданні професійної допомоги політикам-практикам у вирішенні ними певних політичних завдань. Тобто політичний консультант надає консультаційну підтримку сторонам у процесі пошуку рішення для конфлікту.

Кожен з цих видів посередництва має свої переваги та обмеження, і вибір конкретного методу залежить від специфіки конфлікту та потреб сторін. Політичний посередник не входить в сам конфлікт і не виступає на боці жодної зі сторін, а замість цього допомагає сторонам знайти компромісне рішення, яке враховує їхні інтереси та потреби. Цей процес може включати проведення перемовин, сприяння встановленню довіри між сторонами, розробку спільних стратегій або планів дій, а також впровадження механізмів моніторингу та виконання угод. Політичне посередництво може бути ефективним інструментом

для зменшення напруги, вирішення конфліктів та побудови миру в різних частинах світу.

Політичне посередництво може мати пряме відношення до європейських цінностей через кілька ключових аспектів:

1. Пріоритет на демократію та права людини – політичне посередництво може сприяти розвитку демократії, прав людини та правової держави, які є основними цінностями Європейського Союзу.

2. Мирне врегулювання конфліктів – європейські цінності, зокрема мир та безпека, підкреслюють значення мирного врегулювання конфліктів. Політичне посередництво може допомогти у досягненні мирних рішень у випадках конфліктів.

3. Сприяння демократичним процесам – посередництво може підтримувати демократичні процеси у країнах, які прагнуть приєднатися до Європейського Союзу або мають партнерські відносини з ним.

4. Забезпечення прав людини та соціальної справедливості – посередництво може сприяти вирішенню конфліктів, що стосуються прав людини та соціальної справедливості, що є ключовими складовими європейських цінностей.

5. Підтримка принципів правової держави – європейські цінності включають у себе принципи правової держави та дотримання законності. Політичне посередництво може сприяти виробленню та зміцненню інституційної системи, яка дотримується цих принципів.

Таким чином, політичне посередництво може виступати як засіб просування та захисту європейських цінностей у міжнародних відносинах, що розкриває великі перспективи для використання політичного посередництва для зміцнення європейських цінностей у світі, а також подолання можливих перешкод та викликів на цьому шляху.

Література:

1. Snyder, T., Plokhii, S., Blom, P. The War in Ukraine and Universal Values: Transcript. Institute for Human Sciences. 2022. URL:

- <https://web.archive.org/web/20240420195800/https://www.iwm.at/blog/the-war-in-ukraine-and-universal-values-transcript>
2. Rotfeld, A. D. Wojna o wartości a porządek międzynarodowy. Lublin: UMCS. 23 p.
 3. Гартон Еш, Т. Доля України, вибір Європи. Український тиждень. 2024. URL: <https://web.archive.org/web/20240420204931/https://tyzhden.ua/dolia-ukrainy-vybir-ievropy/>
 4. Види посередництва в політичному конфлікті. Studies.in.ua. URL: https://studies.in.ua/teorja_polt_konflktu/2978-vidi-poserednictva-v-poltichnomu-konflkt.html
 5. Шібель, В. Миротворчий процес: методологічні аспекти дослідження. Політичний менеджмент, 6. 2009. С. 149-156. URL: https://ipind.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/shibel_myrotvorchyi.pdf
 6. Лікарчук, Д. С. Медіація як спосіб врегулювання політичних конфліктів. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2021, 8, С. 50-61. <https://doi.org/10.31866/2616-745x.8.2021.249009>
 7. Брунова-Калісецька, І. та інші. Партиципативні процеси: планування, фасилітація і модерація заходів.. Київ: Німецьке Товариство Міжнародного Співробітництва, 2019. 91 с. URL: https://pauci.org/upload/files/GUIDELINE_2_PS.pdf
 8. Міжнародний арбітражний суд ICC. Aceris Law. URL: <https://www.international-arbitration-attorney.com/uk/international-court-of-arbitration/>
 9. Горбатенко. С. Консультування політичне. // Політична енциклопедія. Ред. Ю. Левенець. Київ: Парламентське видавництво, 2011. с.357.

Кириченко Євгенія Віталіївна
ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
науковий керівник: Проноза І.І.
доц., к.політ.н.
м.Одеса, Україна

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ПОЛІТИЧНУ СВІДОМІСТЬ

Засоби масової інформації в сучасному світі відіграють надзвичайно важливу роль у формуванні політичної свідомості суспільства. Зокрема, телебачення, радіо, газети, журнали, інтернет-портали та соціальні медіа стали не лише джерелом новин, але й могутнім засобом впливу на уявлення, усвідомлення та поведінку громадян у політичній сфері. Засоби масової інформації надають інформацію про події, процеси та рішення, що відбуваються як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні. Вони виступають як основний зв'язок між політичною системою та громадянами, надаючи можливість отримати доступ до різноманітної інформації про політичне життя країни та світу. Це дозволяє громадянам бути освіченими та добре інформованими у справах політики. Однак важливо розуміти, що засоби масової інформації можуть нести певний вплив та бути під впливом певних інтересів. Наприклад, власницькі структури засобів масової інформації, політичні партії або великі корпорації можуть використовувати засоби масової інформації для просування власних інтересів та поглядів. Це може призводити до викривлення інформації та впливу на формування громадської думки. Крім того, засоби масової інформації мають великий вплив на формування громадської думки та визначення політичної агенди. Вони визначають, які політичні теми та питання будуть акцентуватися на увазі суспільства, і надають їм пріоритет у висвітленні та обговоренні. Це

може впливати на увагу, яку приділяють громадяни політичним питанням, а також на їхнє розуміння та оцінку ситуації у країні та світі.

Перш за все, засоби масової інформації мають великий вплив на формування уявлень та усвідомлення громадян про політичні події і процеси. Інформація, яку надають засоби масової інформації, може визначати перспективи громадян на політичні події, а також їхні ставлення до них. Наприклад, висвітлення певної політичної кризи чи конфлікту може вплинути на уявлення громадян про ці події та їхні оцінки щодо причин та наслідків. Другим аспектом впливу засобів масової інформації на політичну свідомість є їхня здатність формувати громадську думку та впливати на громадську дискусію. Засоби масової інформації виступають як посередники між політичною елітою та громадянами, надаючи інформацію про рішення, що приймаються на різних рівнях влади, а також аналізуючи їх. Це допомагає громадянам у формуванні своєї думки про політику та участі у громадському житті. Крім того, засоби масової інформації можуть впливати на емоційну реакцію громадян до політичних подій. Вони можуть використовувати різні техніки та стратегії, щоб викликати певні емоції у своїх аудиторій, що може впливати на їхнє ставлення до політичних фігур, партій чи ідеологій. Наприклад, використання сильних слів, образів та історій про трагічні ситуації може викликати емоційну реакцію, яка вплине на готовність громадян підтримати певний політичний напрям або дію. Суспільство здебільшого набирає рис постіндустріального, інформаційного, а оскільки історія людства крім всього іншого є історією боротьби за владу, панування, то в контексті нинішньої ситуації влада опиняється в руках тих, хто має доступ до інформації, ідентифікації внутрішнього світу людини й змістових картин. До такої думки схильний Тоффлер та деякі інші науковці, а той факт, що "за будь-якого політичного перевороту новий режим захоплює перш за все не королівський палац й не індустріальний центр, а засоби інформації" свідчить, як вважає Г. Енценсбергер, про дедалі зростаюче в наші дні значення індустрії засобів впливу на свідомість. Під засобами масової інформації (далі - ЗМІ) розуміють газети, журнали теле- і радіопрограми, кінодокументалістику, інформаційні агенції, інші періодичні форми публічного розповсюдження масової інформації. Вони

виступають посередником між журналістом, дослідником і аудиторією. В процесі функціонування засоби масової інформації здійснюють двобічний зв'язок між комунікатором та реципієнтом (тим, хто сприймає інформацію), відбувається своєрідне спілкування - не особисте, а за допомогою масових форм зв'язку. Зрозуміло, що діяльність ЗМІ має важливі суспільно-політичні наслідки, оскільки характер масової інформації, адресований аудиторії, визначає значною мірою її ставлення до дійсності і напрям соціальних акцій. Тому ЗМІ не лише виконують інформативну функцію (хоча вона має бути основною), але пропагують ідеї, погляди, вчення, політичні програми і беруть, таким чином, участь у соціальному управлінні. Шляхом формування громадської думки, вироблення певних установок, вони спонукають людину до тих чи інших вчинків. А кому це потрібно - це вже інше питання. Індустрія свідомості стає найважливішим інструментом політичного панування. І в той же час інструментом приховування цього панування монополістичної еліти. В процесі динамічної взаємодії та різноплановості й багатоповторюваності цієї взаємодії людина втрачає можливість (та й потребу) бути безпосереднім свідком, учасником всіх зрушень, але "випасти з обійми" ніхто не хоче, а оскільки парапсихологічні здібності притаманні одиницям, тому більшість індивідів отримують найнеобхідніші відомості для орієнтації у повсякденному житті зі ЗМІ. Різноманітні знання світоглядного й ідеологічного характеру цілком задовольняють "інформаційний голод". Тому не дивною є думка про те, що ЗМІ здійснюють вплив на суспільство, його розвиток. Особливістю масово-інформаційних процесів останнього часу є їхня "демасифікація" - можливість вибору для індивіда тієї інформації, яку він сам хоче отримати, а не яку йому нав'язують ззовні, хоча це й пов'язано з певними труднощами технічного й політичного плану.

Засоби масової інформації є невід'ємною складовою сучасного суспільства, що мають величезний вплив на політичну свідомість громадян. Їхня роль у формуванні уявлень, усвідомлення та поведінки у політичній сфері важлива і невідома. Через різноманітні канали та формати, засоби масової інформації надають громадянам доступ до інформації про політичні події, аналізують їх та

впливають на їхнє сприйняття. Власницькі структури, політичні партії та інші організації можуть використовувати засоби масової інформації для просування власних інтересів та маніпуляцій з громадською думкою. Такий вплив може призводити до викривлення інформації та зміни сприйняття громадянами політичної реальності. Неспроможність громадян розрізнати об'єктивну інформацію від маніпуляції може підірвати довіру до засобів масової інформації та загрожувати здатності суспільства до об'єктивного обговорення та розв'язання політичних проблем. Тому важливо, щоб засоби масової інформації дотримувалися принципів об'єктивності, різноманітності та дотримання журналістської етики. У світлі цього, засоби масової інформації мають велику відповідальність перед громадськістю та суспільством в цілому. Їхня роль полягає не лише у наданні інформації, але й у формуванні обґрунтованих поглядів та стимулюванні критичного мислення громадян. Тільки за умови дотримання цих принципів можуть засоби масової інформації зберігати свою довіру та вплив на політичну свідомість суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://osvita.ua/vnz/reports/journalism/22585/>
2. Засоби масової інформації як особливий чинник впливу на формування здорового способу життя молоді А.Л. Турчак, доц., канд. пед. наук Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка с.1-4
3. НАУКОВИЙ ВІСНИК УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ 278 С.МАТВІЄНКІВ (Івано-Франківськ) ВПЛИВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ НА ПОЛІТИЧНУ СФЕРУ ПЕРЕХІДНОГО СУСПІЛЬСТВА с.2-3

Колодій Дар'я

студентка четвертого року навчання

спеціальності 052 «Політологія» соціально-гуманітарного факультету Державний заклад

«Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д.

Ушинського» м. Одеса

ВОЛОНТЕРСТВО ТА ЙОГО ВИДИ

Волонтерство — це чудова можливість надавати цінні послуги таким установам, як благодійні чи некомерційні організації, і може дати важливий досвід. Кандидати, зацікавлені у волонтерстві, можуть захотіти зрозуміти типи можливостей, перш ніж розпочати пошук. Є багато видів волонтерства, в яких люди можуть брати участь. Розглядаючи різні типи волонтерства, більшість видів діяльності підпадає під наведені нижче категорії. Однак цей список не є вичерпним, оскільки волонтерство постійно розвивається, і ці категорії можуть змінюватися разом із ними.

«Неформальне волонтерство відбувається в різних ситуаціях, але переважно в місцевих громадах для задоволення конкретних соціальних потреб. Волонтери, як правило, є членами спільноти, які об'єднуються навколо спільних інтересів і працюють переважно в нефінансованих, менш структурованих умовах. Ці волонтерські програми часто є відносно неструктурованими і можуть мати лише кілька визначених ролей. Діяльністю може займатися кожен, хто має час і інтерес. Навряд чи буде менеджер-волонтер, але цілком можуть бути координатори різних заходів, які організовують і підтримують членів, які працюють з ними. Мотивація для приєднання до цих громадських організацій, як правило, пов'язана з обміном досвідом або взаємодопомогою, і люди, швидше за все, вважають себе членами або друзями, а не волонтерами. Ось деякі приклади неформального волонтерства: волонтерство для сусідської групи, ведення їдальні для спортивної або оздоровчої групи, координація продажу товарів для групи взаємодопомоги, волонтерство для певної групи за інтересами,

надання послуг або підтримки через групу взаємної підтримки. Неформальне волонтерство відрізняється від формального волонтерства, яке є терміном, який використовується для опису добровільних актів допомоги та доброзичливості» [1].

Офіційне волонтерство організовується навколо участі волонтерів у наданні послуг. Вони включають визначені структури нагляду та організацію роботи за структурованими ролями, що передбачають тривале, регулярне відвідування. Часто приділяється велика увага політикам і процедурам, а також управлінню якістю послуг, що надаються. Офіційні волонтерські програми, як правило, мають структуру управління бізнесом, коли менеджери волонтерів працюють, забезпечують ресурсами, контролюють і перевіряють результати.

Деякі приклади офіційного волонтерства включають: волонтерство у великій столичній лікарні, доставка їжі людям похилого віку, забезпечення діяльності та підтримка на виїзді в заклад догляду за літніми людьми, водій-волонтер для сервісної організації, волонтер-доглядальниця за тваринами, волонтерство в туризмі, музеях, великих благодійних організаціях і екстрених службах.

«Групи соціальної дії схожі на неформальні групи тим, що люди об'єднуються навколо спільних інтересів, але відрізняються тим, що групи соціальної дії мають інтерес і пристрасть до здійснення певних змін. Ці групи можуть бути відносно неструктурованими, як неформальні групи, але часто потреба досягти конкретних результатів буде керувати рівнем структури та конкретними ролями. Люди можуть сприймати себе як товаришів, а не як волонтерів. Деякі групи мають координатора волонтерів, але волонтери, швидше за все, працюватимуть під керівництвом координатора діяльності в сферах інтересів і навичок. Групи соціальних дій часто керуються мотивацією та інтересами своїх волонтерів, які часто захоплені справою. Волонтери в групах соціальних дій можуть суттєво відрізнятися за кількістю часу, який вони мають у своєму розпорядженні, але не менш віддані досягненню певних соціальних змін. Деякі приклади волонтерства соціальних дій включають: волонтерство в

екологічній групі, політичні лобістські групи, волонтерство в громадській групі, лобіювання змін для певної цільової групи людей або справи» [2].

Волонтерство, засноване на проектах, стає все більш популярним у нашому сучасному суспільстві, відображаючи наш спосіб життя, який орієнтований на досягнення результатів і свідомий часу. У волонтерів часто є певні періоди часу, тому вони шукають волонтерські проекти з чітко визначеними часовими рамками. Проекти часто характеризуються високим рівнем участі волонтерів протягом короткого періоду часу. Основна увага може бути зосереджена на навичках, які люди можуть запропонувати, а не на формалізованих волонтерських ролях, тому для проектних можливостей зазвичай використовують спеціальні навички волонтерів для проектів.

Література

1. Types of Volunteering. URL: <https://volunteering.freshdesk.com/support/solutions/articles/51000294780-types-of-volunteering>
2. UN official says governments should promote volunteerism, not control it. URL: <https://news.un.org/en/story/2001/04/1942>

Левченко Яна Володимирівна

Студентка 3 курсу «Політологія»

заочної форми навчання

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет

імені К.Д. Ушинського»

науковий керівник: Проноза І.І

к.політ.н., доцент кафедри політичних наук і

права

Одеса, Україна

РОЛЬ МЕДІА В ПОШИРЕННІ ТА ФОРМУВАННІ ІДЕОЛОГІЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Мистецтво завжди відповідає на виклики доби, на політичні або соціальні події. Мистецький твір пов'язаний з тим, що відбувається «зараз» в момент його творення та рецепції. Преса, телебачення і радіо, а також електронні ЗМІ є поліфункціональними носіями продуктів не тільки журналістської, а й інших видів соціальної діяльності, зокрема правоосвітньої, пов'язаної з трансляцією духовних та правових цінностей у масову свідомість. Журналіст, виконуючи свої професійні обов'язки, доносить правову інформацію та формує правову культуру суспільства.

По-перше, ЗМІ є чинником, що впливає на формування правової свідомості та правового світогляду. Засоби масової інформації систематично інформують громадян про події суспільно-правового життя України та міжнародної спільноти, про правові аспекти діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, про здійснення прав і свобод громадян, профілактику правопорушень, особливо серед молоді, боротьбу з кримінальними злочинами, корупцією, організованою злочинністю. Перевагами ЗМІ перед іншими каналами правового інформування є оперативність подання інформації, широке охоплення населення, щоденність впливу і доступність правової інформації.

По-друге, одним зі шляхів формування правового світогляду та правової культури особи за допомогою засобів масової інформації є правове виховання. Як відомо, правове виховання — це систематичний правовий вплив на особу з метою засвоєння нею правових знань, підвищення рівня правосвідомості і правової культури, вироблення орієнтації на соціально-активну правомірну поведінку. Правова пропаганда є однією із форм правового виховання особистості, що передбачає поширення правових знань серед населення шляхом тлумачення норм права через засоби масової інформації.

Правова інформація, що подається ЗМІ, на відміну від офіційного видання закону, що містить сам його текст, у більшості випадків супроводжується переказом правової норми з роз'ясненням того, як її тлумачити і застосовувати на практиці.

Коли ми говоримо про політику та мистецтво, то в центрі завжди стоїть постать митця та його свободи творчості. Мистецтво вимагає для художника простору творити, але тут важливо враховувати й контекст. У нас завжди є запит аудиторії й завжди є замовники, чи то в формі державних інституцій та державного субсидіювання, чи у формі меценатів або приватних замовників. Відповідно, митець є залежним від цього контексту та запиту замовника, того «хто дає гроші». Та водночас залежним від запиту аудиторії, хоч і можна навести багато прикладів, де митці «випереджали свій час», йшли проти запиту аудиторії, шокували її. Проте весь час наявним є постійне розуміння митцем того, якою буде рецепція його твору чи висловлювання.

По-третє, на сьогодні мас-медіа накопичили величезний досвід впливу на свідомість особистості і суспільства. Наявність так званої «контрпропагандистської діяльності» ЗМІ, інформаційні війни, прихована й відкрита ангажованість ЗМІ та окремих журналістів, надання суперечливої інформації призводять до становлення суперечливої суспільно-масової та індивідуальної свідомості, що, в свою чергу, негативно позначається на формуванні та розвитку особистісної і суспільної свідомості та правової культури. Перегляд телепередач, що містять антисоціальні сцени, тісно пов'язаний з антисоціальною поведінкою. У випадках поширення недостовірної,

необ'єктивної інформації, при смакуванні подробиць злочинів, культивуванні жорстокості і насильства публікації або сюжети мають негативний ефект, і ЗМІ перетворюються на контрагента правової соціалізації, знецінюючи моральні і правові установки.

Таким чином, ЗМІ — це впливовий інформаційно-пропагандистський апарат, який є одним з ефективних засобів збереження і поширення правових знань і цінностей, формування правового світогляду та правової культури суспільства. Вплив мас-медіа на особу не зводиться лише до передачі громадянам знань про законодавство, а особливо важливим є формування переконаності особи у необхідності дотримання правових норм, формування позитивного ставлення до права, визнання його цінності.

Список використаних джерел:

1. Анна Осипчук «Чи може мистецтво бути поза політикою»
https://courses.prometheus.org.ua/assets/courseware/v1/51921eb8302a186973d69f641c000e1a/asset-v1:UCF+PCR101+2019_T3+type@asset+block/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0_4.pdf

2. Олена Миколаївна Макєєва «РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У ФОРМУВАННІ ПРАВОВОГО СВІТОГЛЯДУ

ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ СУСПІЛЬСТВА»

<https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/26906/3>

Манасарян Ашот Борисович,
аспірант кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
м. Одеса
Науковий керівник Гедікова Наталя Пилипівна,
д. політ. н., професор,
професор кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса

СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНІ СПІВТОВАРИСТВА В КОНТЕКСТІ КОЛЕКТИВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Сучасні політичні співтовариства не можна уявити без колективної ідентичності, яка об'єднує індивідів та концепції «колективного політичного», на основі якої формується почуття духовної єдності, причетності до спільноти.

Поняття «ідентичність» можна охарактеризувати як раціональне і рефлексивне одночасно. У найбільш загальному сенсі, ідентичність можна розуміти як процес, що відображає уявлення суб'єкта про себе і супроводжується відчуттям власної безперервності, тривалості, єдності свідомості тощо. Таке сприйняття надає можливість діяти суб'єкту послідовно, дотримуючись основних складових зазначеного процесу.

У даному контексті заслуговує уваги поняття «політична ідентифікація», яке виступає як активний процес входження індивіда в політику, своєрідною мірою його самореалізації в політиці як невід'ємної частини сучасного суспільства.

Це поняття пройшло довгий шлях свого становлення та видозмін. Його сучасний сенс зароджувався ще у добу Відродження, коли вперше став робитися наголос на можливості вибору індивідом власного шляху, інакше кажучи – власної ідентичності, незалежно від обмежень щодо соціального стану. Цінність особистісної ідентичності, яка не залежить від соціальної групи, посилюється з появою теорій природного права доби Просвітництва. У той час закладаються основи рухів за свободу вибору індивідів та самовизначення спільнот за національною, політичною, ідеологічною, гендерною ознакою [4, с. 42].

Більшість з національно-визвольних рухів, які виникли у той час, спиралась на національну та політичну ідентичність, основою якої була ідея боротьби за право на вибір індивідом власної ідентифікації та «конструювання» (якщо використовувати термін П. Бергера та Т. Лукмана) ідентичності.

У XIX ст. триває розвиток індивідуалізму, а становлення індустріального суспільства призводить до розколу ідентичності особи між професійною (публічною) та приватною сферами.

Заслуговує всебічної уваги розробка поняття ідентичності у дослідженнях Дж. Г. Міда. Так, на думку вченого, передумовою формування ідентичності є невідповідність індивіда вимогам суспільства та неприйняття ролі іншого. Послідовники наукової школи Дж. Г. Міда систематизували його ідеї і по-новому інтерпретували різні ситуації міжіндивідуальної комунікації в мікросоціології. Аналогічну позицію відстоює Ю. Габермас вважаючи, що «свідомість національної ідентичності, яка формується на основі спільної історії, спільних мови і культури, тільки свідомість приналежності до однієї нації змушує далеких один від одного людей, розсіяних по безкрайніх просторах, відчувати взаємну політичну відповідальність. Тільки так громадяни починають бачити себе частинами загального цілого ... » [1, с. 50].

Викликає суттєвий інтерес і позиція С. Хантингтона, який у своїй відомій праці «Зіткнення цивілізацій» пророкував, що на зміну ідеологічним протистоянням приходить конфлікт основних світових цивілізацій, релігій та культур. Таким чином, за С. Хантингтоном, новий світовий порядок виникає на цивілізаційних основах, у якому суспільства, що належать до одного

культурного типу, співробітничать один з одним і зорганізуються навколо основного ядра їхньої цивілізації [Див. : 3].

Заслугує увагу і підхід П. Бергера, який головний наголос робить на ролі соціальних інститутів при формуванні особистісної ідентичності: «Набуття ідентичності завжди проходить в контексті специфічної соціальної структури. Не тільки її зміст, а й заходи її «успіху» мають соціально-структурні умови і наслідки» [7, р. 43].

У якості більш-менш сучасного прикладу утворення ЄС, що, незважаючи на всі суперечності, продемонструвала можливість дискурсивного конструювання європейської ідентичності, успішного пошуку спільних цінностей та об'єднавчих ідей [Див. детал. : 5].

Отже, ідентичність – це одночасне поєднання унікальності та відчуття тотожності, приналежності до інших спільнот, організацій, союзів, що породжує необхідність і стабільність співіснування і функціонування в загальному просторі, не порушуючи власних цілей.

Список використаних джерел

1. Габермас Ю. Громадянство і національна ідентичність. *Умови громадянства*: зб.ст. / За ред. Варта ван Стінбергена. Київ, 2005. С. 49–70.
2. Малінін В. В. Механізми формування соціокультурної ідентичності у контексті реформування системи державного управління : дис. к. н. з механізми державного управління: 25.00.02 – механізми державного управління. Одеса, 2015. 236 с.
3. Голубничая Н. В. «Конфликт цивилизаций». НТУ «ХПИ». 2016. С. 138-140.
4. Національна ідентичність і громадянське суспільство. Київ : Дух і Літера. 2015. 452 с.
5. Ростецька С. І. Модель європейської ідентичності. *Науковий журнал «Politicus»*. 2018. № 4. С. 64–68.
6. Філіппова О. Ідентифікація й ідентичність крізь призму концепту «політики ідентичностей». *Українське студентство у пошуках ідентичності* :

монографія / За ред. В. Л. Арбеніної, Л. Г. Сокурянської. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. С. 21–41.

7. Berger P. The Many Altars of Modernity. Towards a Paradigm for Religion in a Pluralist Age. Berlin : De Gruyter, 2014. 147 p.

*Наумкіна Світлана Михайлівна –
доктор політичних наук, професор, завідувач
кафедри політичних наук і права
Університету Ушинського*

*Уцеховський М.Ю. – здобувач вищої
освіти за спеціальністю 052 – Політологія,
Університет Ушинського*

ВІДКРИТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСОБИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Віртуальні соціальні співтовариства – соціальні системи, що включають у себе сукупність різних соціальних систем і їхніх окремих елементів, сегментів інформаційного простору, джерел інтелектуальних і матеріальних ресурсів, розподілених по земній кулі й об'єднаних у рамках досягнення загальної мети єдиної для всіх елементів віртуальної системи ідеологією, що є головним системотворчим фактором поряд з відкритими телекомунікаційними мережами (ВТКМ), що забезпечують для елементів системи взаємодія між собою.

ВТКМ у цьому процесі не тільки є засобом установавання відносин між різними суб'єктами інформаційної (інформаційно-психологічної) діяльності, об'єднання їхнього інтелектуального і матеріально-технічного потенціалу в єдину керовану структуру, швидкого підбору необхідних сил і засобів, їх оперативного перекидання (концентрації) на основних напрямках діяльності, але і як ефективний засіб організації безупинного процесу керування і координації цією діяльністю в режимі реального часу. У такій формі взаємодії соціальні структури можуть поєднуватися як тимчасово (для рішення конкретного питання чи групи питань), так і на постійній основі.

Он-лайнові спільноти являють собою співтовариство суб'єктів діяльності, засноване на масовому переносі людьми, групами й організаціями інформаційної активності і взаємодій інтермережах у режимі он-лайн. Розвиток Internet супроводжується масовим переносом людьми своєї інформаційної активності, а

також і інформаційних взаємодій один з одним, із середовища, створеної традиційними інформаційно-комунікаційними технологіями у віртуальне середовище мережі Internet, тобто в он-лайн. Тим самим один з основних результатів соціально-економічних додатків Internet-технологій полягає в появі в суспільстві великого числа он-лайнних спільнот.

Он-лайнні спільноти в найпростішому випадку є групами людей, спілкування яких засноване на використанні Internet-технологій (WEB-форуми, списки розсилання, чати тощо). У більш складних випадках – додатково до віртуального способу спілкування люди використовують особливі методи координації й узгодження своєї діяльності, що відрізняються як від ринкових, так і від ієрархічних моделей керування соціально-економічними системами.

Групи людей, що здійснюють свою соціально-економічну діяльність в останньому режимі, утворюють так звані повнофункціональні он-лайнні спільноти. Різновидом он-лайнної спільноти є, наприклад, мережна економіка, в якій учасники реалізують переважно економічні цілі і задачі, здійснюючи свої економічні взаємодії за допомогою Internet-технологій.

У загальному випадку он-лайнні спільноти існують і можуть виникати не тільки в економіці, але і стосовно будь-яких інших видів спільної діяльності людини. Перехід на нові інформаційні технології дозволяє підвищити ефективність інформаційних взаємодій між людьми при їхньому переносі в он-лайн. Це створює умови для масового формування он-лайнних співтовариств у всіх сферах людської діяльності.

Мережний соціум – це група людей, взаємодія яких протікає переважно в глобальних комп'ютерних мережах. Обов'язковою характеристикою мережного соціуму є усвідомлення своєї спільності, члени соціуму зв'язані загальною ідеологією, традицією тощо. Формування такого якісно нового виду соціуму, як мережний соціум, почалося з розвитком он-лайнних спільнот.

У реальному житті будь-яка група взаємодіє в зовнішньому середовищі. Унікальність же мережних співтовариств полягає в тому, що вони діють при повній відсутності зовнішнього середовища.

Як тільки учасники групи «вичерпують», один одного, група розпадається. Це не відноситься до мережних співтовариств, що мають зовнішню стосовно групи мету – груп дистанційного навчання, різних комерційних структур, які здійснюють діяльність за допомогою мереж тощо [Див. детал.: 2].

Відтак, віртуальні коаліції – це суб'єкти геополітичної конкуренції, характерні для інформаційного суспільства і глобального інформаційного простору. Крім традиційних суб'єктів геополітичної конкуренції, що діють на глобальному і регіональному рівні, – держав і різного роду міждержавних коаліцій – в інформаційному просторі виникають принципово нові утворення, що включаються в геополітичну боротьбу, «віртуальні» союзи і коаліції, в які на рівних правах можуть входити держави, транснаціональні корпорації, медіа-холдіngи тощо, масштаби діяльності яких мають глобальний характер, а результати діяльності можуть призводити до наслідків, що впливають на політику держав і їхніх коаліцій на міжнародному рівні.

Література

1. Васютина В. В. Інформаційна політика України в контексті євроінтеграційних процесів: дис. ... кандидата політичних наук; спеціальність 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського. 2019. 226 с.

*Павловський Ян Євгенович,
студент четвертого року навчання
спеціальності 052 «Політологія»
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

*Науковий керівник Гедікова Наталя Пилипівна,
д. політ. н., професор, професор кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

СУЧАСНИЙ СЕПАРАТИЗМ І ФАКТОРИ ЙОГО ВИНИКНЕННЯ

Сепаратистські рухи існують в багатьох країнах сучасного світу, що призводить до виникнення локальних конфліктів, дестабілізації регіонів та порушення міжнародної безпеки. Україна є яскравим прикладом країни, що зіштовхнулася з цим викликом. Сепаратистські конфлікти часто виходять за межі державних кордонів, втягуючи у протистояння інші країни, що ускладнює міжнародні відносини та ставить під загрозу глобальну безпеку.

Сучасний сепаратизм є складною та багатогранною явищем, що виникає та розвивається під впливом різноманітних факторів. Історичні, політичні, етнічні, економічні та географічні чинники спільно визначають динаміку розвитку сепаратистських рухів у різних країнах та регіонах світу. Варто розглянути кожен з цих факторів, щоб зрозуміти природу та причини виникнення сучасного сепаратизму. Етнічні чи національні відмінності є одним із найважливіших факторів, що сприяють виникненню сепаратистських рухів. Ці відмінності можуть включати різницю в мові, культурі, історії та релігії між різними етнічними або національними групами. Мовна відмінність часто стає одним із найважливіших факторів, що сприяють виникненню сепаратистських рухів.

Етнічні або національні групи можуть мати власну мову, яка відрізняється від мови більшості нації або держави, до складу якої вони входять. Відчуття власної ідентичності та культурної самобутності часто пов'язане з мовою, тому питання збереження мови та мовних прав може стати центральним у сепаратистських рухах.

Культурна відмінність також є важливим фактором, що сприяє виникненню сепаратистських рухів. Різниця в культурних звичаях, традиціях, обрядах та святкуваннях підкреслює відмінність між різними етнічними або національними групами. Групи можуть відчувати потребу в політичній або економічній автономії, щоб зберегти та розвивати свою унікальну культуру. Збереження культурної ідентичності є важливим елементом ідентичності будь-якої групи. Етнічні або національні групи можуть бачити в сепаратизмі можливість зберегти та розвивати свою унікальну культуру без втручання з боку більшості. Релігійна відмінність також може бути важливим фактором, що сприяє виникненню сепаратистських рухів. Різниця в релігійних переконаннях може викликати напруженість між етнічними або національними групами. Сепаратистські рухи можуть виникати з метою захисту релігійних прав та свободи. Конфлікт релігійних переконань може спричиняти напруженість між різними етнічними або національними групами. Напруженість між релігійними спільнотами може привести до виникнення вимог про політичну або економічну автономію з метою захисту релігійних прав та свобод.

Політичні фактори також можуть впливати на виникнення сепаратистських рухів. Недоліки у системі представництва, відсутність політичної волі з боку центральних урядів у вирішенні проблем регіонів, а також конфлікти між центром та регіонами щодо розподілу влади та ресурсів можуть стимулювати сепаратистські настрої [1]. Так, недоліки у системі представництва можуть відігравати важливу роль у виникненні сепаратистських рухів. Якщо громадяни регіону відчують, що їхні інтереси недостатньо представлені національним урядом або в парламенті, це може сприяти виникненню сепаратистських настроїв. Крім того, відсутність ефективного механізму звернення з проблемами до влади також може збільшити невдоволеність серед

громадян регіону та сприяти виникненню сепаратистських настроїв. Відсутність політичної волі з боку центральних урядів у вирішенні проблем регіонів є ще одним важливим фактором, що сприяє виникненню сепаратистських настроїв. Відсутність політичної волі центральних урядів проявляється у таких аспектах: ігноруванні проблем регіонів, відмові враховувати особливості та потреби регіонів, централізації влади та ресурсів, а також відмові від діалогу з представниками регіонів. Конфлікти між центром та регіонами щодо розподілу влади, бюджетних ресурсів, а також обмежень або спроб централізації влади є ще одним важливим фактором, який поглиблює розкол у суспільстві і стимулює вимоги про автономію або навіть сепарацію. Конфлікти між центром та регіонами можуть виникати з-за низки причин, зокрема через розподіл влади, бюджетних ресурсів та централізацію влади.

Економічні обставини також можуть бути важливим фактором виникнення сепаратистських рухів. Зокрема, відчуття економічної відсталості може сприяти виникненню сепаратистських настроїв у регіонах. Регіони, які відстають у розвитку порівняно з іншими частинами країни, можуть відчувати, що їхні економічні інтереси недостатньо уважно розглядаються центральним урядом. Це може стосуватися інфраструктурних проєктів, інвестицій та розвитку бізнесу. Регіони, які вважають себе економічно відсталими або які вважають, що сплачують більше податків, ніж отримують від центрального уряду, можуть бажати відокремитися. Також відчуття економічної нерівності може стати однією з ключових причин виникнення сепаратистських настроїв у регіонах. Централізована система управління може призводити до нерівного розподілу економічних ресурсів, де певні регіони отримують менше інвестицій та розвитку, ніж інші. Це може створювати відчуття обмежених можливостей для економічного зростання та розвитку у цих регіонах. У такій ситуації мешканці цих регіонів можуть відчувати, що їхні економічні інтереси не враховуються належним чином центральним урядом.

Такі історичні події, як війни, анексії, репресії або територіальні конфлікти часто використовуються сепаратистськими рухами для мобілізації суспільства. Вони можуть нагадувати про минулі несправди та образи, щоб змобілізувати

відчуття солідарності та об'єднання в боротьбі за відокремлення від центрального уряду. Таким чином, історичні фактори можуть мати значний вплив на формування сепаратистських настроїв та рухів у певних регіонах.

Географічні обставини можуть мати значний вплив на виникнення сепаратистських настроїв у регіонах. Наприклад, регіони зі складною територіальною доступністю, такі як острови або гірські райони, можуть відчувати себе більш ізольованими від центральної влади. Гірські території або острови, які відокремлені від інших частин країни, можуть мати власну унікальну культуру, мову та традиції. Ці регіони можуть відчувати, що їхня географічна ізоляція ускладнює їхні відносини з центральним урядом та призводить до відчуття відокремленості.

Політична підтримка зовнішніх сил також може бути важливим чинником для сепаратистських рухів. Зовнішні держави можуть використовувати свій вплив на міжнародній арені, щоб підтримувати визнання сепаратистських рухів або навіть офіційно визнати їхню незалежність. Зовнішні втручання можуть бути важливим чинником у підтримці сепаратистських рухів, надаючи їм фінансову, військову або політичну підтримку, яка допомагає їм досягти їхніх цілей незалежності або автономії [2].

Отже, сучасні сепаратистські рухи мають різноманітні причини, серед яких історичні, етнічні, релігійні, економічні та політичні чинники відіграють важливу роль. Історичні конфлікти, етнічні розбіжності, релігійні суперечності, економічні проблеми та політичні амбіції – усе це може призвести до формування сепаратистських рухів. Виокремлення та аналіз факторів, що обумовлюють виникнення та розвиток сепаратистських рухів, дозволив нам краще зрозуміти природу та походження сучасного сепаратизму.

Список використаних джерел

1. Ladner A., Keuffer N. *Measuring Local Autonomy in 39 Countries (1990–2014)*. 2021. P. 321–357.

2. Романюк Н.І. *Сепаратизм як суспільно-політичне явище сучасності*. URL: <https://internationalconference2014.wordpress.com> (дата звернення 22.03.2024).

*Пустовіт Анастасія Миколаївна,
студентка четвертого року навчання
спеціальності 052 «Політологія»
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

*Науковий керівник Гедікова Наталя Пилипівна,
д. політ. н., професор, професор кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ПОЛІТОЛОГІЇ: ВІД ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ ДО АНАЛІЗУ ПОЛІТИЧНИХ ТРЕНДІВ

У сучасному світі технології штучного інтелекту (ШІ) вже демонструють свій величезний потенціал у політології. Наприклад, у виборчих кампаніях ШІ використовуються для аналізу великих обсягів даних з соціальних мереж та здійснення мікротаргетингу, спрямованого на певні аудиторії. Це допомагає політичним кампаніям ефективніше спілкуватися з виборцями та адаптувати свої повідомлення до конкретних інтересів та потреб. Також, «інструменти ШІ можуть бути використані для прогнозування політичних подій та розвитку стратегій відповіді на них» [1]. Давайте розглянемо деякі приклади, які демонструють роль ШІ у сучасній політології.

1. Персоналізоване навчання:

«Використання ШІ також вносить інновації у процес вивчення політології» [3]. Системи інтелектуального аналізу можуть створювати персоналізовані навчальні програми та завдання, враховуючи індивідуальні

потреби та рівень знань кожного студента. Це допомагає зробити навчання більш ефективним та зацікавлюючим для кожного.

2. Прогнозування політичних подій:

Інструменти ШІ можуть бути використані для прогнозування політичних подій та розвитку стратегій відповіді на них. Наприклад, алгоритми машинного навчання можуть аналізувати динаміку голосування у парламенті та інші показники для передбачення результатів голосувань чи навіть вирішення можливих кризових ситуацій.

3. Створення інтерактивних навчальних ресурсів:

Створення інтерактивних навчальних ресурсів у політології з використанням штучного інтелекту розширює можливості для активного залучення студентів та покращення їх розуміння політичних процесів. Наприклад, віртуальні симуляції політичних подій дозволяють студентам уявити себе на місці політичних діячів і приймати рішення в умовах, близьких до реальних. Це допомагає їм краще розуміти складні аспекти політичного процесу та розвивати аналітичні навички. Інтерактивні віртуальні лекції є ще одним ефективним інструментом для вивчення політології. «Студенти можуть брати участь у віртуальних дискусіях, відвідувати віртуальні політичні заходи та спілкуватися з викладачами та співстудентами у віртуальному середовищі» [2]. Це дозволяє створити атмосферу активного обміну думками та досвідом, навіть якщо студенти знаходяться на великій відстані один від одного.

4. Аналіз громадської думки:

Інструменти штучного інтелекту можуть аналізувати великі обсяги текстової інформації з соціальних мереж, форумів та новинних джерел для визначення настроїв громадськості щодо певних політичних тем. Це допомагає політичним аналітикам краще розуміти ставлення громадськості та адаптувати політичні стратегії відповідно до цього.

5. Прогнозування ризиків та кризового управління:

Штучний інтелект може бути використаний для ідентифікації потенційних ризиків у політичній сфері та розробки стратегій кризового управління. Наприклад, алгоритми можуть аналізувати показники економічної стабільності,

політичної нестабільності та соціальних конфліктів для передбачення можливих кризових ситуацій та розробки планів дій для їх управління. «Штучний інтелект може бути використаний для ідентифікації потенційних ризиків у політичній сфері та розробки стратегій кризового управління» [4].

6. Автоматизація політичного аналізу:

Застосування штучного інтелекту дозволяє автоматизувати процеси збору, аналізу та інтерпретації політичних даних. Це зменшує час, необхідний для обробки великих обсягів інформації, та дозволяє дослідникам швидше робити висновки та приймати рішення.

7. Рекомендаційні системи для політичних діячів:

Штучний інтелект може бути використаний для розробки рекомендаційних систем, які допомагають політичним діячам у прийнятті стратегічних рішень. Наприклад, системи можуть аналізувати політичні тренди та рекомендувати конкретні дії на основі цієї інформації.

8. Моделювання політичних сценаріїв:

Інструменти штучного інтелекту дозволяють моделювати різні політичні сценарії та їх наслідки. Це допомагає політичним аналітикам та діячам краще розуміти можливі варіанти розвитку подій та приймати обґрунтовані рішення на основі цієї інформації.

9. Аналіз політичних даних та трендів:

Однією з найбільш очевидних областей застосування ШІ є аналіз великих обсягів політичних даних. Наприклад, інструменти машинного навчання можуть аналізувати та класифікувати текстову інформацію з різних джерел, від політичних заяв до соціальних медіа-публікацій. Це дозволяє дослідникам виявляти тенденції, розуміти настрої громадськості та передбачати можливі реакції на політичні події.

У світлі цих прикладів важливо пам'ятати, що використання ШІ в політології потребує уважного розуміння етичних та конфіденційних питань, а також постійного вдосконалення навичок та знань викладачів та студентів. Але з правильним підходом, використання штучного інтелекту може перетворити

політологію на ще більш захопливу та інноваційну галузь, яка допомагає розуміти та вирішувати складні політичні виклики нашого часу.

Список використаних джерел

1. Ananny M., Crawford K. Seeing without knowing: Limitations of the transparency ideal and its application to algorithmic accountability. *New Media & Society*. 2018. 20(3). P. 973–989.
2. Eubanks V. *Automating inequality: How high-tech tools profile, police, and punish the poor*. St. Martin's Press. 2018.
3. Sandvig C., Hamilton K., Karahalios K., Langbort C. Auditing algorithms: Research methods for detecting discrimination on internet platforms. *Data and discrimination: converting critical concerns into productive inquiry*. 2014. P. 1–13.
4. Коваль О. Роль штучного інтелекту у кризовому управлінні: аналіз та перспективи. *Вісник політичних технологій*. 2018. С. 89–102.

Рідник Ольга Володимирівна
студентка 4 курсу спеціальності 052 Політологія
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»
науковий керівник: Проноза Інна Іванівна
к. політ. н., доцент кафедри політичних наук і права
Одеса, Україна

ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ НАТО У СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ПРОЦЕСАХ: ВИКЛИКИ ТА НАСЛІДКИ

Підтримання міжнародної безпеки є однією з ключових задач сучасної світової політики. В умовах глобалізації та зростання конфліктів між державами виникає потреба у створенні ефективних механізмів колективної безпеки, які здатні адекватно реагувати на різноманітні виклики та загрози.[1] Одним із найважливіших елементів цієї системи є військово-політичні блоки, які забезпечують колективну оборону, стабільність та сприяють миротворчим зусиллям.

Організація Північноатлантичного договору (НАТО) є найвідомішим і найпотужнішим військово-політичним блоком у світі, який має значний вплив на глобальну безпеку. [2, ст. 128]

Варто зазначити, що НАТО, заснований понад півстоліття тому, зосереджується на головному та пріоритетному завданні – забезпеченні безпеки та оборони країн-членів. Сьогодні це завдання залишається ключовим, але його основна спрямованість зазнала змін, щоб Альянс міг ефективно реагувати на нові загрози. Варшавський договір визначив одну з довгострокових цілей Альянсу як захист усіх членів НАТО, а також їхніх свобод і прав, використовуючи військові та політичні засоби. Північноатлантичний альянс прагне забезпечити порядок у Європі. Основним принципом його роботи є спільне співробітництво та взаємні зобов'язання між усіма членами. Така єдність гарантує країнам, що вони не залишаться сам на сам з безпековими викликами.

Таким чином, процес розширення НАТО і формування партнерських зв'язків Альянсу відбувається в межах єдиного комплексу узгоджених цілей.

Ключовий вектор цих цілей сьогодні спрямований на зменшення домінування США. Однак саме американська військова, економічна та політична міць є головним фактором, що забезпечує ефективне виконання всіх заходів, пов'язаних із глобалізацією сфери відповідальності Альянсу. Без військового потенціалу США НАТО залишиться обмеженим регіональним блоком. Розширення географічного охоплення НАТО спрямоване на те, щоб надати на країни-члени економічний, ідеологічний та політичний вплив.

Важливо переглянути завдання Альянсу, щоб адекватно відповідати на нові виклики та асиметричні загрози.[3, ст. 27] НАТО має відігравати ключову роль у більш глобальній архітектурі міжнародної безпеки, розширюючи свою зону відповідальності, а в певних умовах – виходячи за межі кордонів держав-членів. Оптимальним варіантом для України є поєднання європейської інтеграції з активною участю в європейській системі безпеки, а також розвиток більш глибокої співпраці з НАТО. Україні, яка постраждала від агресії, належить активно підтримувати ідею розробки ефективного європейського механізму колективної безпеки з чітко визначеними зобов'язаннями та швидким застосуванням санкцій проти порушників миру і безпеки.

Список використаних джерел:

1. Генрі Кіссинджер. Дипломатія / Генрі Кіссинджер ; пер. З англ. М. Гоцацюка, В. Горбатько .
2. . ООН у системі міжнародних відносин: історичний досвід і перспективи: Ювіл. Наук. Зб. – К.: Либідь, 1995. – 128с
3. Безпека поширюється на євроатлантичний регіон: Роль НАТО і країн-партнерів Альянсу. — 1994. — 27 с.

Руцький С. В. – аспірант кафедри політичних наук і права, спеціальність 052 Політологія, Університет Ушинського

КІБЕРКОНФЛІКТИ У ПРОТИБОРСТВІ СУБ'ЄКТІВ ПОЛІТИКИ НА ТЕРИТОРІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Інформаційна конфронтація значно відрізняється від традиційних її форм: вона не включає пряму силу, не (поки що) руйнує у звичайному сенсі слова, і її важко віднести до конкретних негативних дій з важкими наслідками.

У той же час такого роду конфронтація ускладнює пошук кваліфікованих експертів або адекватну підготовку служби безпеки фахівців в інформаційному просторі та гальмує створення чітких політичних і військових доктрин щодо кібервійни. У більшості випадків питання щодо нових доктрин і технологій можна вирішити шляхом випробувань і помилок в реальному світі. Це особливо актуально у сфері кібербезпеки приватного сектора; компанії постійно інвестують і адаптуються, щоб запобігти загрозам, або, якщо їх експлуатують через попередню невідому вразливість, швидко реконструювати атакуючий код і створити захист. Цей метод дозволяє доктринам і технологіям безпеки швидко й послідовно коригуватись й адаптуватись до нових викликів [2].

Однак у сфері конфронтації міждержавної політики таке рішення є недоцільним, оскільки не вирішить конкретної проблеми, а лише місцево знешкодить. Держави можуть дозволити собі розкіш пристосуватися до кібершпигунства та одноразових подій, але такий підхід недостатньо реалізує політиків до їх потенційної ролі, яку кіберподії можуть зіграти в повністю скоординованій військовій кампанії.

Масштабні політичні чи військові події, такі як криза великої держави чи війна, передбачають низку динамічних, здебільшого непередбачуваних факторів. Знаючи, як це зроблять держави та інші політичні актори, використовувати кіберпотенціал під час криз і конфліктів складно, тому що відсутня достатня кількість «випадків» таких подій [1].

Проблема в тому, що в кіберпросторі важко персоналізувати учасників, тому саме по цим причинам важко зрозуміти кінцевих замовників або учасників. Зрозуміло, що сторін протиборства є мінімум дві, особливість їх дій в тому, що інші учасники можуть залучатись самотійно до такої форми конфлікту в кіберсередовищі лише через власне ставлення та відношення до такого типу конфлікту. Якщо деталізувати кіберконфлікти для політичних процесів на територіях пострадянських країн, то учасниками політичної конфронтації є: суб'єкти політики, громадяни, підприємства, кіберфахівці. Суб'єкти політики можуть створювати публічні висловлювання щодо кіберборотьби, пересічні громадяни висловлюють власну позицію намагаючись видати свою власну позицію за об'єктивну для більшості, а кіберфахівці вчиняють заходи щодо кіберзахисту, кібербезпеки та кібератак на опонента [Див. : 6].

Політична конфронтація розпочинається ідентично звичайному конфлікту, а саме з інциденту, як першопричині зародження протидії сторін. Причинами прояву інциденту можуть бути: політичні рішення, висловлювання, дії (нормативні акти, які не підтримуються суспільством, дії політиків, які дискредитують себе, як політичних акторів). В свою чергу такі суспільні процеси як питання мови, релігії, корупції стають тригерами етноконфліктів [Див. : 6].

Політичне загострення дій все залежить від сторін конфлікту та об'єкту протиборства, тобто власне за що відбувається боротьба, як основна мета конфронтації. Звичайно, політика держав в питаннях кібервзаємодії повинна бути чіткою та рішучою, навіть якщо питання кібератак ще не відчутно на політичній системі. Як показує практика європейських країн, то переважно реакція на кібератаки відбувається в момент виникнення проблеми, або при аналізі наслідків, які нанесли шкоду суспільству чи органам управління.

Тому важливим завданням для усіх учасників інформаційного простору, які не сформували єдиної політики у суспільстві щодо політичних процесів та мають протистояння в політичній площині, необхідно звернути увагу на сферу кіберзахисту, а саме: нормативне регулювання, суспільне обговорення, роз'яснення небезпеки використання піратських сайтів, створення захисту для

власних пристроїв, які допомагають користуватись кіберпростором, а найважливіше – реальні види відповідальності за злочинив кіберпросторі.

Отже, за останні п'ять років (через пандемію та повномасштабну війну) велика частина комунікаційних процесів трансформувалась в кіберпростір, тому небезпека та загроза кіберпротисторства стала актуальною, а кіберзагрози – реальністю суспільно-політичного буття. Питання кібеконфліктів у протисторстві суб'єктів політики на території європейських країн, є серйозною загрозою для великої кількості осіб, які особисто не приймають участь у конфлікті, проте можуть відчувати її наслідки.

Відтак, конфронтація суб'єктів політики в інформаційному середовищі несе ряд викликів, які потребують уваги для стабілізаційного розвитку національних політичних систем країн на глобальній системі взаємовідносин.

Література:

1. Указ Президента України №37/2022 «Про введення в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 30 грудня 2021 року «Про План реалізації Стратегії кібербезпеки України». 2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/372022-41289>
2. Ertan A. (Eds.) Cyber Threats and NATO 2030: Horizon Scanning and Analysis: [URL://https://ccdcoe.org/uploads/2020/12/Cyber-Threats-and-NATO-2030_Horizon-Scanning-and-Analysis.pdf](https://ccdcoe.org/uploads/2020/12/Cyber-Threats-and-NATO-2030_Horizon-Scanning-and-Analysis.pdf).
3. Пехник А.В. Завгородня Ю. В. Сучасні загрози кібертехнологій в політичному процесі. *Актуальні проблеми політики* : зб. наук. пр. Одеса, 2021. Вип. 68. URL: <http://www.app.nuoua.od.ua/archive/>

Сацюк Інна –

*здовучач вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня спеціальності
052 – Політологія. Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет Імені
К. Д. Ушинського»*

*Науковий керівник – Наумкіна С. М.,
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політичних наук і
права Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет Імені
К. Д. Ушинського»*

СЕПАРАТИЗМ ЯК ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Сепаратизм у сучасному світі не лише проявляється в Україні, та й в інших країнах. Майже всі країни світового співтовариства прямо чи опосередковано зазнають руйнівного впливу цього складного соціально-політичного явища. Це означає, що жодна із сучасних держав не захищена від наслідків деструктивних процесів, що відбуваються при сепаратизмі. Водночас сепаратизм є не лише явищем і невід'ємним виміром складного організованого державотворення, а політичним засобом реалізації геополітичних інтересів провідних держав та етнічних меншин з метою побудови світового співтовариства й подальшого забезпечення лідируючих позицій на планеті.

Американський професор Д. Горовіцем сформулював таке визначення «Сепаратизм – це вихід групи і її територій з-під юрисдикції більш великої держави, частиною якої є вона сама, з наступним утворенням нової держави» [Цит. за: 3, с. 150]

У науковій літературі поки не існує конкретного поняття до тлумачення поняття «сепаратизм». Його визначають як метод вирішення проблеми, як рух за

територіальне відокремлення та як практику суспільно нполітичного руху. Можна сказати, що сепаратизм – це політика і практика відокремлення, відділення частини території держави з метою створення нової самостійної держави або переходу до складу іншої держави або набуття статусу широкої автономії. Іншими словами, сепаратизм – це свого роду пропаганда стану культурного, етнічного, расового, національного або гендерного відокремлення від маленької групи від великої групи населення.

Дослідження явища сепаратизм необхідне для передбачення та вироблення заходів протидії в інтересах забезпечення як національної безпеки, так і стабільності регіональних та глобальних політичних систем. Для багатьох дослідників сепаратизм часто виступає як результат реалізації права народів на самовизначення. Окрім того, відповідні питання розглядаються в контексті як міжнародної політики, міжнародного права (Л. Волова, Ю. Решетов, Г. Тункін, Г. Старушенко та інші), так і у внутрішньому вимірі, з погляду міжетнічних відносин, етнічних конфліктів, політико-територіального устрою та захисту прав меншин (А. Володін, І. Сампо, О. Таціян, П. Чернов та інші).

Важливими для розуміння різних аспектів сепаратизму та його проявів в різних державотворчих етапах, тенденцій розвитку в різних геополітичних умовах мають праці мислителів минулого століття та сучасних зарубіжних мислителів (А. Крістеску, У. Альтерматта, К. Хюбнера, Д. Головіца, К. Попера та інших) [Див.: 2].

Системні дослідження сепаратистських явищ і процесів наголошують на необхідності їх розгляду через таку призму сучасних глобалізаційних тенденцій. Автори, які вивчають подібні взаємозв'язки, приділяють особливу увагу різним аспектам впливу глобалізаційних процесів на розвиток, безпеку та суверенітет держав.

На практиці ж сепаратизм часто набуває непривабливих форм, таких як насильство, тероризм, та збройні конфлікти та інші антисоціальні явища. Саме через це сепаратизм, як бачимо, є однією з найсерйозніших проблем сучасного суспільства [Див. детал. : 1]. Водночас, його складна «багатошарова» природа проявляється в національному контексті. З однієї сторони обмеженість одних і

тих же причин національного невдоволення призводить до сепаратизму, а з іншої – він виражається генерації насильства з кримінальною інтерпретацією.

Отже, проблему сепаратизму розглядають тому, що вона є актуальною на багатьох країн. У XXI столітті не тільки продовжуються «сепаратистські змови» минулого, а з'являються нові підстави для посилення конфронтаційних взаємодій між соціальними суб'єктами на ґрунті сепаратизму. І лише досягненням політичної стабільності в країні, розвиток високих економічних, правових та соціокультурних відносин є запорукою подолання сепаратистських настроїв, зміцнення національної інтеграції та збереження територіальної цілісності держави.

Список літератури:

1. Ключник Р. Сепаратизм як світова мегатенденція сучасності. Київ, 2011. 214 с.
2. Місяйло Д. Феномен поняття сепаратизму в політичній науці. Ужгород. 2019. URL : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib>
3. Олішевська В. В. Сепаратизм: сутність, зміст, основні підходи. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/5_2013/36.pdf

*Сокорчук Петро Васильович –
здобувач за третім (освітньо-науковим)
рівнем спеціальності 052 Політологія,
Університет Ушинського, Одеса*

ЦІННІСНИЙ КОМПОНЕНТ ПОНЯТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Важливим для визначення компетентності є ціннісний компонент. Ніхто не стане витрачати сили на проявлення ініціативи, якщо мета, заради якої людина працює, не представляє для неї цінності. Ціннісний компонент містить в собі: схильність аналізувати і цілком прояснити відчуття, які ще загалом не усвідомлені, і свідчать про наявність проблеми або про зародження творчої ідеї; бажання виконувати роботу з власної ініціативи і стежити за її результатами, щоб підвищити якість праці; здатність справлятися з тривогою, що виникає, коли людина починає щось нове для неї, і можливість одержання підтримки задля досягнення мети.

Як правило, це ключове поняття в науковій літературі розглядається через тісний зв'язок з іншим зміжним поняттям – «компетенції», в яке включаються уявлення про коло повноважень будь-якої посадової особи або органа, а також коло питань, в яких дана особа обізнана та має досвід. Компетентність у цьому випадку виявляється практичною реалізацією компетенції, її втіленням, реалізацією в конкретних діях і вчинках. Тобто, компетентність є здатність до ефективної реалізації в практичній діяльності соціальних, професійних знань, обумовлених особистісними якостями і компетенцією. Це успішне вирішення актуальних завдань в рамках своєї компетенції.

Поширеним є визначення компетентності (особливо в етнометодології і за аналогією з лінгвістичною компетентністю) як фундаментальних здібностей (під якими мається на увазі знання і т.д.), що виявляються у соціальних акторів, які є кваліфікованими учасниками соціальних контекстів. Таке визначення підкреслює практичний характер компетентності як ефективності, яка виробляється (буквальне значення слова).

Поняття компетентності також тісно пов'язано з ефективністю – безпосереднім соціально-політичним результатом. Лише той політик чи керівник є компетентний, чия діяльність дає позитивні результати для розвитку суспільства в цілому і конкретних соціальних групах зокрема. І цей діяч тим більше компетентний, чим менше виявляються різноманітні витрати – праці, грошей, засобів та зусиль – для досягнення поставленої соціально-політичної мети. Важливо підтримувати відповідальність людей, зайнятих суспільно значимою діяльністю, і для цього потрібні інші, ніж колись, засоби. Більш того, нові механізми повинні прийти на зміну представницької демократії, за допомогою якої в даний час забезпечується відповідальність (політиків та чиновників за те, які соціальні цілі вони ставлять і яким чином їх досягають). Розуміння того, як працює суспільство, розуміння нашої власної ролі і ролі інших в ньому має вирішальне значення для компетентної поведінки. Виявляється, що соціальне, громадянське і політичне знання – це центральна частина в теорії компетентності. Виховання є вирішальною умовою для ефективної поведінки, для формування компетентності. Навчання є ключовим чинником для розвитку і реалізації компетентної поведінки. Так, адекватні уявлення про будь-що – невід'ємна частина компетентності.

Таким чином, до основних компонентів компетентності входять:

1. Внутрішньо мотивовані характеристики, зв'язані із системою особистих цінностей, або «види компетентності». Сюди відносяться такі якості людини, як ініціатива, лідерство, безпосередній інтерес до механізмів роботи організації і суспільства в цілому, а також до міркувань про їх можливий вплив на нього самого. Усі ці якості залежать від наявності конкретних, спеціальних знань – на противагу застарілому загальному, неспеціальному знанню, що пропонується більшістю освітніх програм у даний час.

2. Уявлення і очікування, зв'язані з механізмами функціонування суспільства і роллю людини в суспільстві. Під цим розуміються уявлення людей про самих себе і про ту роль, яку вони самі і їх колеги відіграють у діяльності організації, уявлення про те, як працює організація і який соціальний клімат сприяє інноваціям, формуванню відповідальності і розвитку, а також

сприйняття ними тих настанов, в рамках яких даються вказівки про напрямки і форми їх діяльності.

3. Розуміння термінів, що описують відносини усередині організацій. У число таких термінів входять: управління, прийняття рішень, відповідальність, підзвітність тощо.

Література

1. Лепська Н. Політична компетентність як детермінанта соціального програмування розвитку суспільства.

URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/26824/04-Lepska.pdf?sequence=1>

*Унтілова Ірина – здобувач вищої освіти
спеціальності 081 – Право,
Університет Ушинського*

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ У МЕРЕЖЕВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Розвиток веб-мереж створив передумови виникнення нової форми демократії, яку получила назву цифрової, або електронної демократії. Як відомо, суть е-демократії полягає в застосуванні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для широкого залучення громадян у громадсько-політичне життя. Проте в українському суспільно-політичному і науковому дискурсах досі домінує вузьке розуміння електронної демократії лише як інструменту забезпечення дистанційного голосування, доставки звернень та петицій громадян за допомогою електронної пошти та отримання адміністративних послуг в онлайн-режимі, наприклад через застосунок «Дія». Але насправді питання є значно складнішим, бо Інтернет-революція великою мірою трансформує усю систему реалізації прав і свобод громадян.

У світових академічних колах зараз затверджується більш глибоке тлумачення поняття «електронна демократія». Воно походить від фундаментального визнання демократії не просто як форми представництва в урядових установах, але як суспільного устрою, котрий дозволяє справедливо брати участь у питаннях, що залучають людей до обміну ідеями та власними думками, підтримуючи права людини. Більшість дослідників говорять про наділення громадянського суспільства правом вести дискусії про політичні рішення та впливом на представницьку владу за умови забезпечення повної інформованості та свідомості громадськості. Саме ці права, на думку експертів, і покликана забезпечити е-демократія. Так, бельгійський дослідник У. ван Рансбік наголошує, що електронна демократія для нього стосується не лише виборів, але й набагато більшого залучення людей до обговорень та дебатів, вона має зробити «представницьку демократію більш представницькою» [Цит. за : 1]. Згідно з цим поглядом електронна демократія

охоплює соціальні, економічні та культурні умови, які уможлиблюють вільну і рівну практику політичного самовизначення. При цьому, електронна демократія являє собою цілісну систему, котра складається із взаємопов'язаних елементів, кожен з яких виконує окремі функції щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян. Так, перш за все, однією з головних її функцій є відкритий та вільний обміні політичними проблемами та формування громадської думки. Тобто, однією з головних функцій є забезпечення реалізації права на свободу думки, коли кожна людина має право на свободу переконань та на вільне вираження їх; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, отримувати та поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами (ст. 34 КУ) незалежно від державних кордонів та без будь-якого втручання з боку публічної влади. Роль цифрових медіа при цьому особливо проявляється у тих можливостях, котрі вони надають для обговорень та дебатів в онлайн-режимі. Соціальні медіа використовуються також як платформи для конкурентної пропаганди та політичної реклами під час передвиборчих перегонів.

Іншою функцією просування активної громадянської позиції у широкому масштабі, яке засноване на принципі поєднання прямої та представницької демократії. Це забезпечує реалізацію права на участь у веденні державних справ, яке закріплене у ст. 38 КУ. При цьому ІКТ розширюють потенціал такої участі шляхом створення онлайн-панелей для обговорення законопроектів та подачі електронних петицій. Крім того, використання Інтернету надає можливість зняти просторові, часові та фізіологічні обмеження задля участі у виборах, референдумах, плебісцитах та опитуваннях шляхом голосування в онлайн-режимі. Це сприяє більш ефективній реалізації загального та рівного виборчого права [Див. детал. : 2].

Відтак, цифрові медіа особливо актуальні у своїх мережевих функціях, за допомогою яких учасники об'єднуються у різноманітні групи, в яких йде обмін інформацією про діяльність владних інституцій. Роль Інтернету полягає тут головним чином у посиленні надання офіційної інформації через сайти державних та муніципальних органів влади та створення спеціальних онлайн-

платформ задля забезпечення можливостей щодо оперативного пошуку інформації.

Запропонований погляд на електронну демократію дозволяє представити її як систему, котра функціонує у суспільно-політичному середовищі, що визначається як мережеве суспільство, використовує Інтернет-технології з метою забезпечення реалізації громадянсько-політичних прав і свобод.

Література:

2. Menke M. E-Democracy How to Participate in Politics Digitally. *The New Federalist*. 2020. 15 July. URL: <https://www.thenewfederalist.eu/e-democracy-how-to-participate-in-politics-digitally?lang=fr>.

2. Войнова Є. О. Електронна демократія як спосіб політичної комунікації та політичної партисипації у мережевому суспільстві. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 052 «Політологія» – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 229 с.

Фурман Г. О.,

студентка 4 курсу спеціальності «Політологія»

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І

к.політ.н., доцент кафедри політичних наук і права

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

ЦИФРОВА ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ В ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯХ

Зростання використання інтернет-комунікацій в політичних процесах значно змінило спосіб, яким кандидати та партії взаємодіють з виборцями. Політична реклама в цифровому просторі стала важливим інструментом формування громадської думки та впливу на виборчу аудиторію. В даній статті ми розглянемо виклики та можливості цього явища, а також його вплив на сучасні політичні кампанії.

Різні актори висловлюють свої політичні ідеї на різних платформах соціальних мереж, так це, ґрунтується на дослідженні відповідних тематичних досліджень, у цьому випадку релевантність обмежується політичними та соціальними подіями, що відбулися між 2017 та 2020 роками. Екосистема соціальних медіа часто трансформується і нові платформи починають затьмарювати старі платформи. У цій дипломній роботі ми намагаємося дослідити аспекти політичної комунікації, яких не існувало ще пару років тому. З цієї причини ми не ставимо за мету створити узагальнену теорію політичної комунікації в соціальних мережах, це вимагало б постійно розвиваючої структури, яка б справлялася з підривною екосистемою. Наш підхід є більш практичним, оскільки він надає вибрані приклади того, як проводити мультиплатформний аналіз соціальних мереж. Ці підходи залишаються корисними навіть для нових платформ соціальних мереж у майбутньому.

Основними платформами в цьому дослідженні є Фейсбук ,Твіттер ,Інстаграм, ЮТюб та TikTok.

Першим кроком до правильного розуміння того, як відбувається політична комунікація в соціальних мережах, є збір та моніторинг даних. Твіттер надає лише відсоток від загальної кількості твітів у певний момент часу і ця вибірка виявилася упередженою. Фейсбук суворо обмежив доступ до даних платформи через свій інтерфейс прикладного програмування (ІПП) після скандалу з Кембридж Аналітика[1]. Інші соціальні мережі, такі як TikTok, навіть не мають офіційних ІПП.

Політичні діячі використовують соціальні медіа ,як основний канал комунікації для представлення своїх ідей громадськості у більш прямий спосіб, без таких посередників, як журналісти чи ЗМІ. Деякі політики є завзятими продюсерами соціальних мереж (наприклад, Дональд Трамп), інші - переважно мовчать (наприклад, Ангела Меркель). Політичні партії , як суб'єкти також мають свою присутність в інтернеті для переконання та мобілізації виборців. Існує два типи комунікації від політичних акторів до користувачів: органічний контент і спонсорський контент. Поширення органічного контенту залежить від структури мережі підписників та користувачів, які поширюють їх контент. З іншого боку, охоплення спонсорованого контенту залежить від фінансових інвестицій партій. Під час передвиборчої кампанії 2016 року Хіллари Клінтон витратила 38 мільйонів доларів на рекламу у Фейсбук , а Дональд Трамп - 44 мільйони доларів [2]. Для порівняння, у 2020 році Джо Байден витратив 103 мільйони доларів, а Дональд Трамп витратив на цю платформу 85 мільйонів доларів. Політичний контент процвітає у соціальних мережах, на якому намагаються заробити політичні актори.

Соціальні медіа дозволяють громадянам висловлювати свої політичні погляди та ділитися своїми ідеологіями. Деякі користувачі соціальних мереж беруть активну участь у політичних дискусіях, тоді як інші є досить пасивними користувачами, які сприймають соціальні медіа , як джерело інформації. Журналісти та політики більше не є єдиними джерелами політичного контенту. Заангажовані користувачі належать до категорії активних користувачів. Вони

створюють контент, який підтримує їх партію або політичні ідеї. Популярні партійні користувачі стають інфлюенсерами на платформі соціальних мереж, а отже, відіграють важливу роль у політичній комунікації. Обміни між заангажованими користувачами різних політичних партій, як правило, пронизують політичну тканину соціальних медіа. TikTok, нова платформа соціальних мереж, опинилася в центрі уваги з точки зору створення нових форм політичної комунікації. Її база користувачів зросла на 75% у 2020 році і незабаром досягла понад 1 мільярда активних користувачів. Це дослідження зосереджене навколо політики США, враховуючи велику кількість політичного контенту на платформі напередодні виборів у США 2020 року [3] .

Останній розділ роботи присвячений недоброзичливим акторам, які ведуть себе всупереч кодексу поведінки платформи, поширюють дезінформацію або постійно поширюють токсичні коментарі. Ці актори можуть бути автоматизованими чи ні, політичними акторами або заангажованими користувачами. Розмежування не є простим, а особливо якщо користувачі діляться ідеями або посиланнями на історії, які, на їх думку є правдивими, оскільки вони довіряють джерелу (кабельним новинам, газеті, блогу чи іншому джерелу, яке надає неправдиву інформацію. Зі звіту про соціальні мережі: “Федеральні вибори в Німеччині 2017 року” [4] ,опублікованого (не рецензованого), в якому проаналізовано активність у соціальних мережах за місяці ,що передували виборам у Німеччині 2017 року ,обговорюється вплив соціальних ботів і тролів у Твіттері. Було досліджено активність російських тролів, виявлених під час виборів у США 2016 року [5] ,оскільки вони також були активними протягом кількох місяців перед виборами в Німеччині.

Література

1.А. Брунс. Після "АРІ-катастрофи": Соціальні медіа-платформи та їхня боротьба проти критичними науковими дослідженнями. Інформація, комунікація та суспільство, 2019, с. 1544– 1566.

2.С. Б. Вільямс та Гулаті. Витрати на цифрову рекламу на президентських виборах 2016 року, 2018, с. 406–421.

3.Т. Лоренц. Політичні мудреці TikTok. The New York Times, 2020.
<https://www.nytimes.com/2020/02/27/style/tiktokpolitics-bernie-trump.html>

4.Медіна Серрано, С. Гегеліч, М. Шахрезає та О. Папакіріакопулос.Звіт про соціальні медіа: Федеральні вибори в Німеччині 2017 року. Видавництво Університету ТУМ,Мюнхен, Німеччина, 2018.

5.А. Романо. Твіттер оприлюднив 9 мільйонів твітів однієї російської троль-ферми ферми. Ось що ми дізналися, 2018.
<https://www.vox.com/2018/10/19/17990946/twitter-russian-trollsbots-election-tampering>

Афанасьєва Анастасія Віталіївна

студентка 4 курсу спеціальності «Політологія»

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І

к.політ.н., доцент кафедри політичних наук і прав

Одеса, Україна

ТОТАЛІТАРИЗМ ТА ЙОГО НЕБЕЗБЕКА У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Тоталітаризм – один з найнебезпечніших режимів у світі, що виникав в історії людства. Незважаючи на поразку та наслідки найвідоміших тоталітарних режимів у XX столітті, небезпека його відновлення залишається актуальною і в сучасності. Адже його тенденції можуть проявлятися у різних формах, адаптуючись до нових умов глобалізації, інформаційних технологій та міжнародної політики. В даному контексті, розглянемо ключові причини виникнення тоталітаризму, його наслідки в історії і сучасному світі. Та способи подолання тоталітарних тенденцій в зараз.

По-перше, важливо розуміти, що собою являє режим та як відрізнити його від будь-якого іншого. Для цього існують окремі характеристики, які проявляються і притаманні лише йому – починаючи зі встановлення диктатури, закінчуючи способами контролю. Також розуміння того, яку ціль має тоталітаризм суттєво впливає на прояви його запобігання зараз. [2] По-друге, нічого не виникає просто так. І навіть у такого деструктивного способу правління є свої певні політичні, соціально-економічні, культурні та психологічні причини, які при взаємодії створюють фундамент для становлення і зміцнення тоталітарних режимів. Необхідно своєчасно вирішувати труднощі та підтримувати стабільність країни, аби запобігати загострюванню проблем. По-третє, важливим аспектом у встановленні режиму є його лідер, який вміло маніпулює та насаджує свої ідеї цілій країні. Тому треба вміти розрізняти правильного політичного діяча, від тоталітарного, який має "уявні" однакові цілі з народом. Також важливо розуміти до яких наслідків призводить режим, щоб не

повторювати помилки минулого. По-четверте, такий "негуманний" спосіб правління державою, має свої певні особливості, які допомагають маніпулювати масами, тож треба розуміти їх природу та ціль. Звісно досягнення останньої супроводжується низкою методів жорсткого контролю всіх сфер життя. Розуміння цих методів дає змогу знову не допустити прояву тоталітарних тенденцій. Навіть важкі та сумні приклади минулого не є гарантією, що тоталітаризм не повернеться у новій формі зараз. Уже існують декілька держав, які активно розвивають в собі тоталітаризм та знову прагнуть повного контролю над державою. Тому важливо розуміти, які ознаки має сучасний тоталітаризм та як він знову знайшов місце в світі, де все більше і міцніше закріплюються демократичні цінності. По-шосте, треба знати як минулі та сучасні приклади впливають на суспільство, адже саме так і формуються думки та нові прихильники або супротивники режиму. Це також допомагає у формуванні методів запобігання та подолання сучасних тоталітарних тенденцій. Для цього необхідно створювати незалежні органи, які будуть відслідковувати та аналізувати владу кожної країни, виконання та підтримку прав та свобод людини. [3] Також створення ефективних механізмів контролю за дотриманням законів вимагає вдосконалення системи правосуддя та забезпечення доступності правосуддя для всіх громадян. Це означає, що правосуддя повинно бути швидким, відкритим та доступним для всіх шарів населення.

У підсумку, лише знаючи історію та наслідки тоталітаризму, ми можемо адекватно оцінювати його та сприяти запобіганню, адже якщо нехтувати цим, ми призведемо весь світ до краху. Цей процес вимагає комплексного підходу, реформ та інновацій, але він сприятиме створенню стабільного демократичного середовища, де забезпеченно права та свободи громадян і влада не діє лише в інтересах високопоставлених чиновників.

Список використаних джерел:

- К. Фрідріх і З. Бжезінський - "Тоталітарна диктатура та автократія" . – 1956. –
- "The Origins of Totalitarianism" by Hannah Arendt / перекл. Витоки тоталітаризму. Х. Ардент – 1951.

Шевчук А.,

студент 4 курсу спеціальності «Політологія»

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І

к.політ.н., доцент кафедри політичних наук і права

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К. Д. Ушинського»

Одеса, Україна

ФЕНОМЕН ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ

Політична комунікація, як ключовий аспект політичного життя, охоплює широкий спектр взаємодій та обмінів інформацією між політичними акторами та громадськістю. Вона визначається як процес передачі та обробки політичної інформації через різноманітні комунікаційні канали, включаючи масові медіа, соціальні мережі, прямі зустрічі, публічні виступи та інші.

Для з'ясування сутності та визначення «політичної комунікації» доцільним є дати визначення комунікації як «суспільного явища» управлінсько-орієнтованого ракурсу, отожд «комунікація» із змістовно-соціальний підходу: «змістовний аспект соціальної взаємодії, акт або процес взаємодії між двома чи більше соціальними об'єктами шляхом безпосередньо-го спілкування й обміну інформацією з використанням відповідних заходів» [1, с. 329] та «соціально зумовлений процес передачі та сприйняття інформації в умовах міжособистісного та масового спілкування за допомогою різних каналів та різних комунікативних засобів» [3, с. 248]; а зі «спільницького» підходу, комунікація – це «акт спілкування, зв'язок між двома або більше індивідуумами, заснований на взаєморозумінні; повідомлення інформації однією особою іншій або ряду осіб»[1, с. 317].

В умовах розвитку та становлення інформаційного суспільства соціально-політичний аспект поняття «комунікація» набуває все більшої актуальності. Це

підносить комунікацію до рівня універсальної категорії, яка має значний вплив на суспільні процеси.

Зазначимо, що політична комунікація є важливим аспектом політичної науки та практики і зазвичай визначається різними способами, кожне з яких розкриває різні аспекти цього явища. Наведемо декілька різних груп визначень політичної комунікації а саме:

- комунікація в політичному контексті: політична комунікація може бути визначена як процес обміну інформацією, ідеями, поглядами та думками між політичними акторами та суспільством, спрямований на вплив на прийняття політичних рішень та формування громадської думки.

- комунікація з огляду на медійну динаміку: політична комунікація може також розглядатися як процес взаємодії між політичними суб'єктами та масовими медіа, що включає в себе передачу інформації, створення зображень та формування громадської думки.

- комунікація як політична взаємодія: може акцентуватися увага на взаємодії між учасниками політичного процесу, включаючи політиків, партії, громадські організації та громадян, через різні канали спілкування.

- комунікація в контексті процесу формування рішень: Так, політична комунікація розглядається як процес, що спрямований на формування, обговорення та прийняття політичних рішень, який може включати в себе різноманітні стратегії та методи.

Враховуючи ці різні аспекти, можна розуміти, що політична комунікація є складною та багатогранною сферою, що відображає різноманітні аспекти взаємодії між політичними акторами та громадськістю у сучасному суспільстві.

Наукові авторські визначення «політичної комунікації» можуть відрізнятися залежно від підходу та досліджуваної проблематики. Наведемо декілька прикладів таких визначень від відомих політологів та вчених: Гарольд

Ласуелл зазначає : «політична комунікація - це процес, що включає в себе передачу, обмін та прийом інформації, ідей, поглядів та поглядів на політичні питання між політичними акторами та громадськістю» [4, с. 37]. А Грейбер Д. наголошує, що «політична комунікація - це систематичний процес взаємодії між

політичними акторами та громадськістю через різноманітні комунікаційні канали, спрямований на вплив на прийняття політичних рішень та формування громадської думки» [5]. В свою чергу Халлін Д. визначає «політичну комунікацію як процес формування, передачі та сприйняття інформації, ідей, символів та поглядів, що здійснюється через взаємодію між політичними акторами, масовими медіа та громадськістю» [6, с. 11-12]. Цікавою є думка Джеймсона К., що характеризує політичну комунікацію, як «процес створення, передачі та сприйняття повідомлень, які впливають на політичні дії та рішення, і їх розуміння і визначення для громадської політичної діяльності». Ліппман В. розглядає комунікацію «як засіб впливу на формування громадської думки та переконань, що визначає реакцію суспільства на політичні події». Маклюен М. бачить комунікацію як засіб розширення людських можливостей та впливу на соціальні процеси, включаючи політичний дискурс».

Сучасні політологічні дослідження, що аналізують сутність і спрямованість політичної комунікації, можна класифікувати за трьома основними напрямками. Науковий дискурс у цій галузі відображає різноманітність підходів та концепцій, що висвітлюють ключові аспекти політичної комунікації, отже, «напрями:

- дослідження функцій культурно-символічної репрезентації влади;
- аналіз функцій інтеграції та ідентифікації;
- розгляд функції інформаційного та емоційно-чуттєвого впливу з метою формування бажаних моделей поведінки» [2] .

Сутність політичної комунікації полягає в її ролі у формуванні політичних переконань, ставлень та поведінки учасників суспільства. Вона сприяє розповсюдженню ідей, підтримці політичних програм, мобілізації громадської участі та забезпеченню легітимності політичних інституцій. Крім того, політична комунікація відіграє важливу роль у вирішенні конфліктів, сприяючи діалогу та згоді між різними групами інтересів.

Дослідження сутності політичної комунікації передбачає аналіз не лише структури та процесів комунікації, але й її впливу на формування політичного ландшафту, демократичних інституцій та громадянського суспільства. Вивчення

цього питання дозволяє краще розуміти політичні процеси, механізми влади та механізми впливу у сучасному суспільстві.

Політична комунікація виконує кілька важливих функцій, які є ключовими для розуміння її ролі в сучасному суспільстві. Функції політичної комунікації відображають її багатогранний вплив на суспільство, політичну стабільність та ефективність урядування.

Бєбик В. М. зазначає, що «характер політичної комунікації в суспільстві, рівень її розвитку визначаються рівнем загальної та політичної культури суспільства, опосередковуються їх цінностями й нормами». Але політична комунікація як «засіб існування й передавання політичної культури саме й визначає рівень політичної культури суспільства, особливості функціонування політичної сфери суспільства». Дослідник окреслює головні політико-комунікаційні «функції: поширення ідейно-політичних цінностей, знань, політичної інформації; формування політичної свідомості; поширення норм політичної культури, здійснення політико-культурного обміну, розвиток політичної культури суб'єктів політики (індивідів, груп, політичних структур); інтеграція та регулювання політичних відносин; підготовка та сприяння громадськості до участі в політичній діяльності» [2].

Нижче наведемо узагальнені основні функції політичної комунікації, які висвітлюють її значення в сучасному суспільстві:

- інформаційна функція: однією з основних функцій політичної комунікації є поширення інформації про політичні події, рішення, програми та діяльність політичних інституцій. Ця інформація дозволяє громадянам бути обізнаними про те, що відбувається в політичному житті країни та світу.

- освітня функція: політична комунікація сприяє політичній освіті громадян, надаючи їм знання про політичні системи, процеси, права та обов'язки. Це допомагає формувати політичну свідомість і громадянську відповідальність.

- агітаційна функція: політична комунікація використовується для просування політичних ідей, програм і кандидатів. Політичні партії та кандидати використовують різні комунікаційні стратегії для мобілізації підтримки та залучення виборців.

- легітимаційна функція: за допомогою політичної комунікації політичні інститути та лідери можуть зміцнювати свою легітимність, тобто суспільне визнання і підтримку. Це включає обґрунтування прийнятих рішень та дій, пояснення політики та її цілей.

- соціалізаційна функція: політична комунікація сприяє політичній соціалізації, тобто процесу, через який індивіди засвоюють політичні цінності, норми і поведінку. Це відбувається через медіа, освітні програми, сім'ю та інші соціальні інститути.

- контрольна функція: засоби масової інформації та інші канали політичної комунікації виконують функцію контролю за діяльністю влади. Вони виступають як «четверта влада», надаючи громадськості можливість отримувати інформацію про дії політичних лідерів та інституцій, здійснюючи тим самим громадський контроль.

- функція зворотного зв'язку: політична комунікація забезпечує зворотний зв'язок між громадянами і владою. Через опитування, вибори, публічні слухання та інші форми комунікації громадяни можуть висловлювати свої думки, побажання та критику, що дозволяє владі реагувати на запити суспільства.

- функція формування громадської думки: політична комунікація активно впливає на формування громадської думки щодо політичних питань та подій. Медіа та інші комунікаційні канали можуть впливати на сприйняття та інтерпретацію інформації, формуючи тим самим певні погляди та настрої у суспільстві.

Кожна з цих функцій є важливою для забезпечення ефективного політичного процесу та підтримки демократичних принципів у суспільстві. Політична комунікація виступає як невід'ємний інструмент взаємодії між владою та громадянами, сприяючи розвитку відкритого та інформованого суспільства.

Література

1. Мельник А. О. Державне управління. Київ : Знання, 2004. 440 с.
2. Проноза І. І. Роль політичних комунікацій у сучасному інформаційному просторі. Науковий журнал Politicus. 2021. № 3. С. 75-81.

3. Ромат Є. В. Трансформація моделі державного управління рекламною діяльністю у перехідних умовах: моно-граф. Київ : Вид-во НАДУ, 2003. 380 с.
4. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society. The Communication of Ideas. New York: Institute for Religious and Social Studies. 1948. 117 p.
5. Graber D. Mass Media and American Politics. 9th Edition, CQ Press, 2016. 536 p.
6. Hallin D. C. The Uncensored War: The Media and Vietnam. University of California Press. 1986. 285 p.

*Бондаренко Крістіна Денисівна
Студентка 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Наумкіна С. М.,
д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна*

ХАРИЗМАТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ПРЕЗИДЕНТА ЯК НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ КРАЇНИ

Харизматичні президентські лідери можуть зіграти важливу роль у формуванні національної ідентичності країни, особливо в періоди криз і змін. Харизматичні президенти можуть об'єднати державу, зміцнити почуття патріотизму та національної гідності та мобілізувати людей для досягнення спільних цілей. [1]

«Харизматичний президент може об'єднати громадян навколо спільних цінностей і цілей. Їх особистий приклад, риторика та поведінка можуть надихати та мотивувати людей. Це особливо важливо в часи війни і кризи, коли країні необхідні єдність і спільні зусилля для подолання труднощів». [3]

Через харизматичне лідерство часто визначають політичні пріоритети країни та докладають зусилля для досягнення важливих цілей. Завдяки своїй популярності та впливу президент може ефективно донести ці пріоритети до громадськості, заручитися їх підтримкою та впровадженням. Це можуть бути економічні реформи, національна безпека, соціальні програми та інші важливі сфери. [2]

«У важкі часи харизматичний президент може мобілізувати ресурси країни для досягнення важливих цілей. Це стосується не лише матеріалів, а й людських ресурсів, наприклад, шляхом мобілізації волонтерських рухів та залучення громадян до національних проєктів та ініціатив. Ця мобілізація допомагає зміцнити почуття спільності та відповідальності за майбутнє країни». [1]

«Президент, який використовує харизматичне лідерство часто створює і просуває національні наративи, які формують національну ідентичність. Це можуть бути події, які стали символом історичного контексту, культурних

традицій, національних героїв, національної гордості тощо. Такі історії сприяють створенню спільної ідентичності та зміцненню національної самосвідомості». [2]

«Харизматичний президент може мати значний вплив на міжнародний імідж країни. Завдяки своїм дипломатичним зусиллям, особистій харизмі та політичному впливу він може заручитися міжнародною підтримкою, налагодити важливі партнерські відносини та зміцнити позиції країни на міжнародній арені. Це також допомагає зміцнити національну ідентичність та змусити громадян пишатися своїми лідерами та своєю країною». [3]

Харизматичне лідерство президента відіграє важливу роль у формуванні та зміцненні національної ідентичності. Харизматичні лідери можуть сприяти національній ідентичності країни, об'єднуючи громадян, встановлюючи національні пріоритети, мобілізуючи ресурси, створюючи розповіді та покращуючи міжнародний імідж. Важливо, щоб таке лідерство було зосереджено на спільних інтересах і базувалося на демократичних цінностях та інституціях. [1]

Список використаних джерел:

1. Collison D. Dichotomies, dialectics and dilemmas: *New directions for critical leadership studies*. *Leadership*, 10(1), 2014. P. 36-55.
2. Політика в особах (*Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти*) : навч. посібник / За заг. ред. проф. Ф. М. Рудича. , ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, Київ, 2012. С. 400.
3. *Розвиток лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти*: монографія / За редакцією О. Г. Романовського та О. С. Пономарьова, ФОП Мезіна В.В. Харків, 2017. С. 292.

Гуд Альбіна Русланівна
Студентка 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Гедікова Н. П.,
д.політ.н., професор, професор кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ТЛІ ВІЙНИ

Модернізація політичної взаємодії в умовах війни є складним і багатограним процесом, який вимагає адаптації політичних структур, механізмів прийняття рішень і комунікаційних стратегій до нових реалій. Війна часто призводить до зміни пріоритетів, підвищеної мобілізації ресурсів та необхідності ефективної координації між різними рівнями влади і суспільства. [3]

З точки зору централізації влади та швидкого прийняття рішень, то війна часто призводить до централізації влади, що дозволяє швидше та ефективніше реагувати на загрози через політичні взаємодії. Централізація дозволяє уникнути бюрократичних затримок і полегшує координацію між різними органами влади. Однак важливо, щоб ця централізація не стала авторитарною і не призвела до зловживання владою. Водночас політичні інститути повинні бути стійкими до стресових ситуацій, щоб вони могли ефективно співпрацювати під час війни. Це передбачає як забезпечення фізичної безпеки державних установ, так і створення необхідних резервних механізмів для роботи в кризових ситуаціях, таких як резервні офіси, цифрові платформи для дистанційної роботи та надійні системи зв'язку. [1]

Війна вимагає фундаментального переосмислення підходу до національної безпеки та оборони, що може включати реформування збройних сил, посилення їхніх спроможностей, інтеграцію нових технологій (наприклад, безпілотних систем, кібербезпеки) та посилення співпраці з міжнародними партнерами. [3]

«Залучення громадян до процесів прийняття рішень та підвищення прозорості уряду є ключовими елементами модернізації політичної участі (взаємодії). Громадянське суспільство може стати важливим партнером під час війни, надаючи добровільну допомогу, контролюючи діяльність влади та

допомагаючи мобілізувати ресурси». [2]

Інформаційна політика є також особливо важливою складовою політичної взаємодії під час війни. Ефективна комунікація між владою і населенням допомагає підтримувати моральний дух і забезпечувати належне інформування людей про ситуацію. Водночас важливо боротися з дезінформацією та пропагандою, які можуть підірвати національну єдність і довіру до влади. [1]

«Війна часто вимагає більшої міжнародної співпраці, включаючи дипломатичну підтримку, військову допомогу та економічні санкції проти агресора. Важливо зміцнювати партнерські відносини з союзниками та міжнародними організаціями, які надають політичну та матеріальну підтримку». [3]

Модернізація політичної взаємодії у воєнний час є складним викликом, який потребує комплексного підходу та тісної співпраці між урядом, громадянським суспільством та міжнародними партнерами. Лише ефективна координація та адаптація до нових викликів може забезпечити стабільність і розвиток країни навіть під час військового конфлікту. [2]

Список використаних джерел:

1. М. О. Паламарчук Виклики модернізації в Україні: політичні аспекти: монографія /За ред. О. В. Литвиненка. Київ, 2014. С. 152.
2. *Політичні трансформації сучасного суспільства*: колективна монографія /За наук. редакцією Т. Шаравари. Видавництво Ліра-К, Київ, 2021. С. 216.
3. https://zn.ua/ukr/science/modernizatsiya_ukrayini_prioriteti_reform.html

Семенов Євгеній Сергійович
Студент 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Наумкіна С. М.,
д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна

СУВЕРЕНІТЕТ ДЕРЖАВИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГЕННЯ

Реальна загроза втрати суверенітету і територіальної цілісності, що виникла в результаті військового вторгнення росії, стала спільною турботою народу і держави. Водночас на державу як державну організацію суспільства покладено соціальне та функціональне завдання забезпечення ефективної оборони країни відповідними ресурсами та організаційними формами. Таким чином, сукупність владних повноважень, що розкривають зміст державного суверенітету, пов'язана з цілями існування і функціонування держави як соціального інституту. Питання про співвідношення між мегаелементами держави (від захисту людей до сприяння їх благополуччю) і силами, необхідними для їх досягнення, визначає природу управління, зміст, межі, використання влади і правосуддя, розробку доктринальних концепцій, постійну актуальність дискусій про принципи державного управління, механізми і процедури забезпечення верховенства права. [1]

Особливого значення суверенітет держави набуває під час війни, у зв'язку зі зміцненням державної влади, мобілізацією ресурсів, певними обмеженнями прав і свобод громадян для забезпечення національної безпеки. [3]

В умовах воєнного стану держава концентрує важливі повноваження для забезпечення своєї безпеки і оборони. Сюди входять: централізація управління (надання уряду та військовому командуванню додаткових повноважень для швидкого та ефективного прийняття рішень) та координація дій (вимога до всіх державних установ, включаючи цивільні, правоохоронні та військові відомства, діяти скоординовано для протидії загрозам). [2]

Для захисту свого суверенітету держава мобілізує всі доступні ресурси, такі як:

- військові ресурси: активізація Збройних сил, загальна мобілізація військового персоналу та резервних сил;
- фінансові ресурси: держава може контролювати економіку, забезпечуючи пріоритетне використання ресурсів для оборони;
- людські ресурси: громадяни беруть участь в оборонних заходах в якості військовослужбовців і добровольців. [1]

Воєнний стан, безумовно, передбачає тимчасові обмеження певних прав і свобод громадян, такі як: обмеження свободи пересування, комендантська година, обмеження або заборони на масові заходи для запобігання загрозам безпеці, зокрема свободи вираження думок і цензури засобів масової інформації, а також обмеження для запобігання поширенню дезінформації та пропаганди з метою захисту суверенітету. Водночас пріоритетною стає боротьба з порушеннями правопорядку та внутрішніми загрозами: збільшення кількості патрулів, оперативні заходи щодо виявлення та ліквідації диверсантів і шпигунів, впровадження спеціальних судових механізмів для оперативного розгляду справ про державні злочини, зокрема військових судів. [2]

Міжнародна арена є важливим елементом підтримки національного суверенітету під час повномасштабного вторгнення. Держава активно прагне до міжнародної підтримки, включаючи військову допомогу, санкції проти агресорів і дипломатичну підтримку, і діє відповідно до міжнародного права для забезпечення дотримання міжнародних зобов'язань і захисту прав людини в стані війни. [3]

Державний суверенітет під час повномасштабного вторгнення посилює роль органів державної влади, мобілізує ресурси, обмежує певні права і свободи громадян, забезпечує правопорядок, активно шукає міжнародну підтримку - всі ці заходи спрямовані на захист національної безпеки і територіальної цілісності держави перед певними загрозами. [1]

Список використаних джерел:

1. Міловська Н.В., Кот О.О., Гриняк А.Б., Хоменко М.М. Правова система України в умовах воєнного стану, Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 13

2. Севрюков Д.Г. *Державний суверенітет в умовах надзвичайності*: збірник наукових праць МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «Захист суверенітету, територіальної цілісності національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу», Київ, 2023. С. 24
3. Костицька І.О. *Особливості реалізації суверенітету держави у діяльності Верховної Ради України в умовах війни*: збірник наукових праць МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «Захист суверенітету, територіальної цілісності національної безпеки як спільна справа держави та Українського народу», Київ, 2023. С. 34.

Владімірцов Микита Борисович
Студент 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Наумкіна С. М.,
д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна

М'ЯКА СИЛА НА ПОЛІТИЧНІЙ АРЕНІ

«М'яка сила (англ. soft power) – це концепція, запропонована американським політологом Джозефом Наєм, яка описує здатність держави досягати своїх цілей на міжнародній арені не через примус чи економічний тиск («жорстка сила»), а через привабливість своєї культури, політичних цінностей та зовнішньої політики». [3]

Основні складові м'якої сили:

1. Культура: національна культура, мистецтво, література, кіно, музика, спорт, освіта тощо, які приваблюють та викликають позитивні емоції у представників інших країн;
2. Політичні цінності: демократія, права людини, свобода слова, верховенство права, які можуть бути прикладом для інших держав та суспільств;
3. Зовнішня політика: дії держави на міжнародній арені, які сприймаються як легітимні, справедливі та відповідальні.
4. Інструменти м'якої сили:
 - Культурна дипломатія: організація культурних обмінів, виставок, фестивалів, підтримка національних культурних інституцій за кордоном;
 - Освітні програми: надання стипендій для іноземних студентів, підтримка наукових досліджень, розвиток міжнародних освітніх програм;
 - Публічна дипломатія: комунікація з іноземною аудиторією через ЗМІ, соціальні мережі, публічні виступи, з метою формування позитивного іміджу країни;
 - Розвиток міжнародного співробітництва: участь у міжнародних організаціях, підтримка гуманітарних проектів, участь у вирішенні глобальних проблем. [3]

Якщо звернутися до історії використання м'якої сили, то можна взяти до уваги Францію, яка відома своєю багатою культурою, модою, кухнею, кінематографом, які приваблюють туристів та формують позитивний імідж країни, або Велика Британія, що має потужний вплив завдяки своїй освітній системі, університетам, науковим дослідженням, англійській мові як мові міжнародного спілкування. А якщо говорити про США, то вони впливають на світ через свою поп-культуру (кіно, музика, телебачення), технологічні інновації, університети та просування демократичних цінностей. [4]

«Україна має значний потенціал м'якої сили, який може бути використаний для зміцнення своєї позиції на міжнародній арені. До ключових складових української м'якої сили належать: унікальна історія, фольклор, література, музика, мистецтво, прагнення до демократії, свободи та європейських цінностей, висококваліфіковані фахівці, інноваційні розробки у різних галузях». [1]

«М'яка сила може бути більш ефективною, ніж жорстка сила, оскільки вона не викликає опору та агресії у інших акторів, а навпаки, приваблює та переконує. Вона формує позитивний імідж та репутацію держави, що може мати довгострокові позитивні наслідки для її політичного та економічного розвитку». [3]

М'яка сила є важливим інструментом політичної взаємодії, який дозволяє державам досягати своїх цілей без застосування сили чи економічного тиску. М'яка сила може бути застосована у різних сферах міжнародних відносин, включаючи політику, економіку, культуру, освіту тощо і Україна має значний потенціал м'якої сили, який може бути використаний у її боротьбі за незалежність та територіальну цілісність, а також для зміцнення її позицій на міжнародній арені. [2]

Список використаних джерел:

1. Кудряченко, А. І. М'яка сила як інструмент зовнішньої політики України. Стратегічні пріоритети, 1(34), 2015. С. 105-112.
2. Беляєв, О. М'яка сила України: можливості та виклики. Гілея: науковий вісник, 149, 2019. С. 142-147.
3. The Soft Power 30: <https://softpower30.com/>
4. USC Center on Public Diplomacy: <https://uscpublicdiplomacy.org/>

Дрищук Ірина Яківна
Студентки 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Наумкіна С. М.,
д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна

ГРОМАДЯНСЬКІ ІНІЦІАТИВИ У ВПЛИВІ НА ВЛАДУ

Громадські ініціативи як прояв активної громадянської позиції є важливим інструментом участі громадян у політичному житті країни. Вони дозволяють громадянам висловлювати свої інтереси, пропонувати шляхи вирішення проблем та впливати на прийняття державних рішень. Активна участь громадян у громадських ініціативах є ознакою розвитку громадянського суспільства та демократії. [4]

Громадські ініціативи можуть мати різні форми: збір підписів під петиціями, організація акцій протесту, проведення громадських слухань, створення неурядових організацій, моніторинг діяльності органів влади тощо. Кожна форма громадянської ініціативи має свої плюси та мінуси, але всі вони мають спільну мету: впливати на владу та політику. [1]

Ефективність громадянської ініціативи залежить від багатьох факторів: масштабу ініціативи, ступеня організованості та мобілізації громадян, підтримки ЗМІ та організацій громадянського суспільства, реакції влади тощо. Успішні громадські ініціативи можуть призвести до змін у законодавстві, політичних рішеннях та більшій підзвітності органів влади перед громадянами. [3]

Громадські ініціативи відіграють важливу роль у формуванні державної політики, дозволяючи громадянам брати участь у процесі прийняття рішень та впливати на їх зміст. [2]

Органи влади, які враховують думку громадян та реагують на ініціативи громадян, мають більше шансів на успіх та підтримку з боку суспільства. [1]

В Україні громадські ініціативи мають значний потенціал розвитку, але стикаються з певними викликами, такими як низька довіра до влади, недостатній правовий захист громадських активістів та обмежений доступ до інформації та ресурсів. Для підвищення ефективності громадських ініціатив необхідно створити сприятливі умови для їх розвитку, забезпечити прозорість та підзвітність органів державної влади, а також розвивати громадянську освіту та культуру. [2]

Громадські ініціативи є важливим інструментом впливу на владу та розвитку демократії в Україні. Вони дозволяють громадянам брати активну участь у політичному житті країни, висловлювати свої інтереси та впливати на прийняття рішень. Підтримка та розвиток громадських ініціатив є важливим завданням для держави та суспільства. [3]

Список використаних джерел:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Платформа електронних петицій Президента України: <https://petition.president.gov.ua/>
3. Громадський портал «Громадський простір»: <https://www.prostir.ua/>
4. Центр демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ): <https://cedem.org.ua/>

Шкребій Катерини Олександрівна
Студентки 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Наумкіна С. М.,
д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна

ІМІДЖ ПОЛІТИЧНОГО ЛІДЕРА ТА ТЛІ ВІЙНИ

Війна має глибокий вплив на імідж і сприйняття політичного лідера, приносячи з собою унікальні виклики і можливості. У цей час лідер стає символом національної єдності, надії та опору, а його дії та рішення перебувають під пильною увагою громадськості. [2]

Специфіка формування іміджу політичного лідера у воєнний час:

- 1) Лідер як символ: Під час війни лідер уособлює націю, її стійкість і волю до перемоги. Його образ стає важливим фактором консолідації суспільства та підтримки бойового духу.
- 2) Рішення під тиском: під час війни лідер змушений приймати складні та відповідальні рішення, які можуть мати далекосяжні наслідки. Його репутація залежить від того, наскільки ефективними та виваженими є ці рішення.
- 3) Міжнародний імідж: дії та заяви глави держави під час війни впливають на імідж країни на міжнародній арені та на підтримку з боку інших країн. [1]

Фактори, які впливають на імідж лідера у воєнний час:

- 1) Успіхи на фронті: перемоги та успішні військові операції позитивно впливають на імідж лідера, оскільки демонструють його рішучість та ефективність.
- 2) Соціальна підтримка: забезпечення соціального захисту населення, допомога постраждалим та підтримка армії сприяють підвищенню довіри до лідера.
- 3) Комунікаційна стратегія: чітка, відкрита та емпатична комунікація з громадянами допомагає лідеру зберігати довіру та підтримку громадськості.
- 4) Міжнародна підтримка: підтримка міжнародних партнерів і союзників зміцнює позиції лідера всередині країни. [2]

Виклики для іміджу лідера під час війни:

- 1) Критика і опозиція: у воєнний час лідер може зіткнутися з критикою і опозицією з боку тих, хто не згоден з його політикою або методами ведення війни.
- 2) Інформаційна війна: ворог може використовувати дезінформацію і пропаганду, щоб зашкодити іміджу лідера і розділити суспільство.

3) Втома від війни: з часом громадяни можуть відчувати втому від війни і вимагати швидких результатів, що може негативно вплинути на імідж лідера. [1]

«Успішним прикладом побудови іміджу у воєнний час є Вінстон Черчилль, прем'єр-міністр Великої Британії під час Другої світової війни, який став символом стійкості та опору нацистській агресії. Його промови та дії надихали британців та союзників, а Володимир Зеленський, президент України під час російського вторгнення у 2022 році, продемонстрував мужність, рішучість та відданість своїй країні, що сприяло консолідації українського суспільства та здобуло широку міжнародну підтримку». [3]

Імідж політичного лідера під час війни має вирішальне значення для успіху країни у боротьбі з агресором. Лідер має бути не лише ефективним керівником, а й символом надії, опору та національної єдності. [2]

Список використаних джерел:

1. Bennett, W. L., & Livingston, S. The disinformation order: Disruptive communication and the decline of democratic institutions. *European Journal of Communication*, 2018 , P.122-139.
2. Макаренко, Є. Війна та політична комунікація: український досвід. *Український соціум*, 2022. С. 12-25.
3. Інститут масової інформації: <https://imi.org.ua/>

Левенець Михайло Юрійович
Студент 4-го курсу спеціальності 052 «Політологія»
Соціально-гуманітарного факультету
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Науковий керівник: Наумкіна С. М.,
д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук і права
м. Одеса, Україна

ТЕЛЕМАРАФОН ЯК НЕЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД ПРОПАГАНДИ В КОНТЕКСТІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ НА ТЛІ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

«Національний телемарафон – ротаційна платформа каналів, які дотримуються урядової лінії повідомлень про війну – забезпечив безпрецедентний рівень контролю над телевізійними новинами у прайм-тайм. Більше того, деякі ЗМІ повідомили про відсторонення від вигідних контрактів на мовлення і тиск з боку Офісу президента ще навесні 2022 року». [1]

«Телемарафон «Єдині новини» запустився невдовзі після повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року. Він об'єднав державний канал "Рада", Суспільне мовлення та великі комерційні канали - ICTV/СТБ, 1+1, Інтер та "Україна 24" (згодом його замінив канал-новачок "Ми-Україна"). Канали поділили ефірний час між собою, розбивши його на шестигодинні слоти. Загалом, за оцінкою мінкульту, над створенням марафону працює близько 2 тис. людей». [2]

«За останні два роки Україна значно піднялася у глобальному рейтингу свободи слова, але у медіа спільноті все більше говорять про зловживання влади та монополізацію телевісвітлення подій, а останні півроку позначилися резонансними випадками стеження за журналістами. Радіо Свобода аналізує ситуацію із свободою слова в Україні». [1]

«Першою великою претензією на адресу телемарафону стало недопущення до нього трьох каналів, яких пов'язують з головним опонентом чинної влади, експрезидентом Петром Порошенком. «Еспreso», «5 канал» та «Прямий» кілька разів намагалися долучитися до марафону і щоразу "їх там не чекали", каже генеральний директор «5 каналу» Володимир Мжельський». [3]

Наскільки сильно телемарафон може вплинути на українське суспільство, якщо його існування затягнеться, спрогнозувати важко, визнають експерти, але водночас «прикрашання картинки» війни, фальсифікація великої кількості інформації про повномасштабне вторгнення дає зрозуміти, що політика цього проекту направлена на стримування, задоволення суспільства. [3]

Листопадове дослідження Internews та USAID показало що практично всі споживачі новин знають про «Єдині новини», але лише 32% респондентів є глядачами телемарафону. Водночас 84% з тих, хто дивиться телемарафон, довіряє йому. [4]

Це ж дослідження показало загальне падіння споживання телебачення і зростання інтересу до соцмереж. Так, для отримання новин телебачення обирає

36% опитаних, це на 10% менше порівняно з минулим роком, а з соцмереж новини черпають 74% респондентів, тут зростання на 9% порівняно з минулим. [4]

Але оцінки експертів різняться. Отар Довженко зазначає, що марафон дивиться меншість аудиторії — 15-20% тих, хто взагалі дивиться телевізор. [1]

«Ідея телемарафону «Єдині новини» користувалася широкою підтримкою у 2022 році, але з 2023 року простежується стабільне зниження довіри і станом на лютий 2024 року ми вперше фіксуємо негативний баланс довіри-недовіри (тобто кількість тих, хто довіряє, зараз менше кількості тих, хто не довіряє). Так, у грудні 2023 року 43% довіряли телемарафону «Єдині новини», не довіряли – 38%. Станом на початок лютого 2024 року частка тих, хто довіряє, знизилася до 36%. Натомість до 47% зросла частка тих, хто не довіряє», — зазначають соціологи». [4]

«Соціологічні дослідження На цьому тлі показовою є і падіння довіри українців. Якщо на початку повномасштабного вторгнення «Єдиним новинам» довіряло **69 відсотків** опитаних українців, то у лютому 2024 року їх стало майже **удвічі менше** (36 відсотків) – такі дані наводить **Київський міжнародний інститут соціології (КМІС)**. Водночас **рівень недовіри різко зріс** – з 14 до 47 відсотків з 2022 до 2024 року, відповідно)». [2]

Інформаційний спротив — важлива складова боротьби проти ворога. Водночас теперішній формат функціонування інфополя в Україні втратив свою актуальність та може нести більше ризиків, ніж переваг. Громадяни все менше довіряють загальнодержавним джерелам інформації, а отже, отримують новини із соцмереж та з анонімних ресурсів, впливати на які російській пропаганді значно простіше. Перегляд формату телемарафону, відновлення відкритості роботи влади — необхідний крок для відстоювання демократичних здобутків України. В умовах довготривалої війни це завдання має бути одним із пріоритетів [1]

Список використаних джерел:

1. Детектор медіа: <https://detector.media/infospace/article/226345/2024-05-03-telemarafon-stezheniya-i-tysk-vlady-shcho-zi-svobodoyu-slova-v-ukraini/>
2. Суспільне Новини: <https://suspilne.media/687722-telemarafonu-edini-novini-doviraut-36-ukrainciv-kmis/>
3. BBC News Україна: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64112594>
4. Центр Разумкова: <https://razumkov.org.ua/>